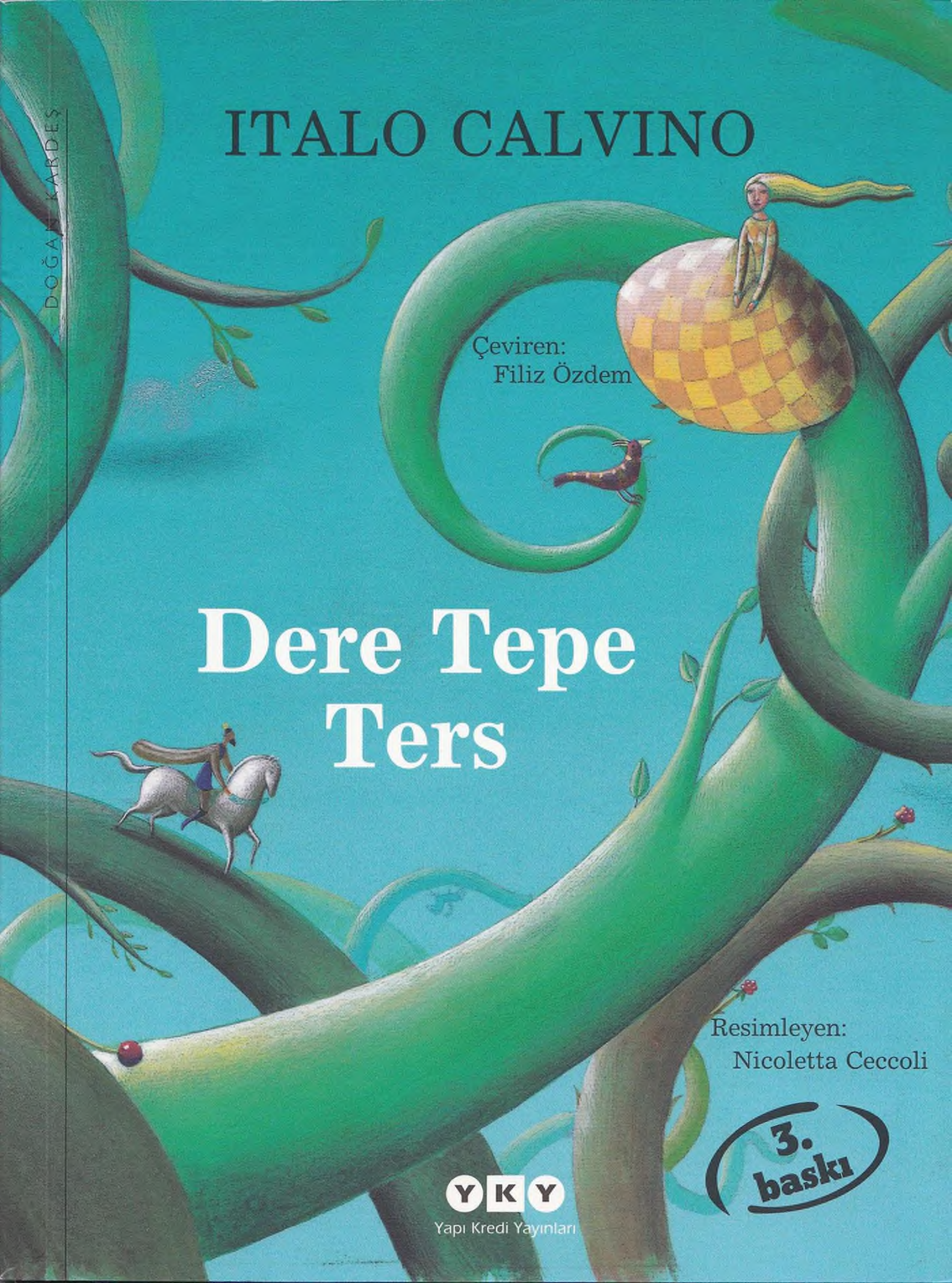
DOĞAN KARDEŞ

ITALO CALVINO

Çeviren:
Filiz Özdem

Dere Tepe Ters

Resimleyen:
Nicoletta Ceccoli

3. baskı

YKY
Yapı Kredi Yayınları

DERE TEPE TERS

Italo Calvino (1923-1985) Küba'da İtalyan bir ailenin çocuğu olarak doğdu. Oğulları iki yaşındayken, Calvino ailesi İtalya'ya yerleşti. İkinci Dünya Savaşı sırasında direniş hareketine katılan Calvino'nun ilk öyküsü 1945 yılında yayımlandı. Yazarlığın yanı sıra gazetecilik yapan, editör olarak çalışan Calvino, çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanan yazılarıyla savaş sonrası İtalyan edebiyatının önemli isimlerinden biri haline geldiği gibi, eserleriyle bütün dünyada 20. yüzyılın en önemli yazarlarından sayıldı. Savaş dönemine ve partizan hareketine odaklanan kitaplarını (*Örümceklerin Yuvalandığı Patika*, *Karga Sona Kaldı*, *Savaşa Giriş*), derlediği masallardan oluşan *İtalyan Masalları* izledi, ardından Torino dönemine ait: *Emlak Vurgunu*, *Kirli Hava Bulutu*, *Arjantinkarıncası*, *Sandık Gözlemcisinin Uzun Günü* yayımlandı. Bunları *Kozmokomik Öyküler*, *Sıfır Zaman*, *Görünmez Kentler*, *Kesişen Yazgılar Şatosu*, *Bir Kış Günü Eğer Bir Yolcu*, *Palomar* izledi. Calvino roman ve öykülerinin yanı sıra, edebiyat üzerine de makaleler yazdı. *İkiye Bölünen Vikont*, *Ağaca Tüneyen Baron* ve *Varolmayan Şövalye* adlı romanlarının çocuklara yönelik resimli olarak hazırlanmış baskıları da çıktı.

Filiz Özdem (İstanbul, 19 Temmuz 1965) İtalyan Lisesi'nden mezun olduktan sonra İÜ Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi, aynı bölümde yüksek lisans programına devam etti. Çeşitli dergi ve gazetelerde şiirleri, yazıları, yorumlayıcı sanat metinleri ve çevirileri yayımlandı. Urfa, Balıkesir, Mersin, Mardin, Kars, İstanbul, Maraş, Denizli, Çanakkale üzerine şehir monografileri hazırladı. Pier Paolo Pasolini, Luigi Malerba, Italo Calvino, Edmondo de Amicis ve Carlo Collodi'nin çeşitli kitaplarını çevirdi. Maltepe Sanat Galerisi Yayınları'ndan *Saydam ve Seyirci* (1999) adlı şiir kitabı yayımlandı. *Korku Benim Sahibim* (2007), *Düş Hırkası* (2009), *Yalan Sureleri* (2010) adlı romanları ve çocuk edebiyatı alanında da pek çok kitabı YKY'den yayımlandı.

Nicoletta Ceccoli (1973) Yerli ve yabancı pek çok yayınevinin kitaplarını resimledi. İtalya'da San Remo'da yaşıyor.

Italo Calvino'nun
YKY'deki kitapları:

Görünmez Kentler *(2002)*
Palomar *(2003)*
Marcovaldo ya da Kentte Mevsimler *(2004)*
Paris'te Münzevi *(2005)*
Sandık Gözlemcisinin Uzun Günü *(2005)*
Öyküler - Arjantinkarıncası, Emlak Vurgunu,
Kirli Hava Bulutu ve diğerleri *(2007)*
Jaguar Güneş Altında *(2007)*
Amerika Dersleri *(2007)*
Bütün Kozmokomik Öyküler -
Sıfır Zaman ve Yayımlanmış Yayımlanmamış
Bütün Kozmokomikler *(2007)*
Kesişen Yazgılar Şatosu *(2007)*
Örümceklerin Yuvalandığı Patika *(2007)*
Sen "Alo" Demeden Önce *(2007)*
Bir Kış Gecesi Eğer Bir Yolcu *(2008)*
Atalarımız *(2008)*
Klasikleri Niçin Okumalı? *(2008)*
San Giovanni Yolu *(2008)*
Kum Koleksiyonu *(2008)*
Yeni Bir Sayfa *(2008)*

Doğan Kardeş serisinden çıkan kitapları:

Dere Tepe Ters *(2009)*
İkiye Bölünen Vikont *(2009)*
Ağaca Tüneyen Baron *(2009)*
Varolmayan Şövalye *(2009)*
Afacan Resimler *(2013)*

ITALO CALVINO

Dere Tepe Ters

Çeviren:
Filiz Özdem

Resimleyen:
Nicoletta Ceccoli

YKY
Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 2822
Doğan Kardeş - 235

Dere Tepe Ters / Italo Calvino
Çeviren: Filiz Özdem
Resimleyen: Nicoletta Ceccoli

Kitap editörü: Filiz Özdem
Düzelti: Mahmure İleri

Tasarım: Nahide Dikel
Grafik uygulama: Arzu Yaraş

Baskı ve cilt: Ertem Basım Ltd. Şti. /Ankara
Tel: (0 312) 640 16 23
Sertifika No: 26886

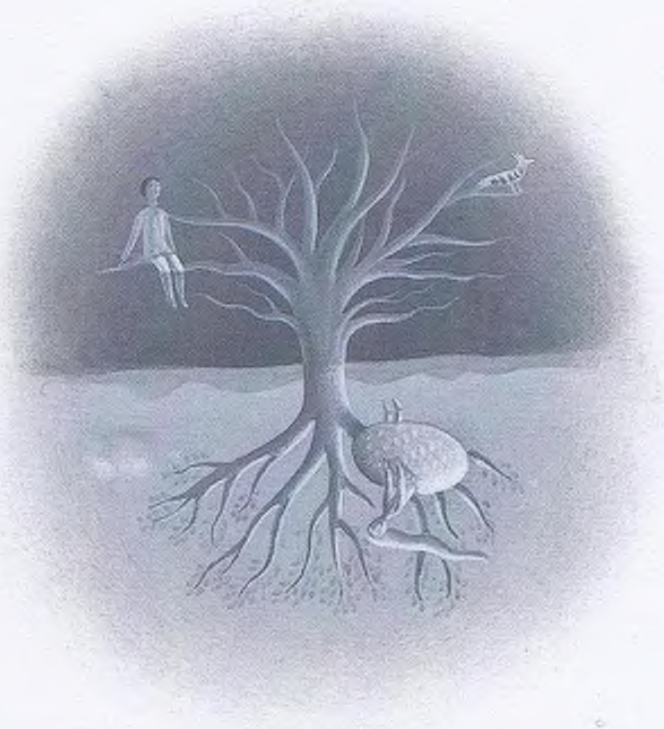
Çeviriye temel alınan baskı: La foresta-radice-labirinto, Mondadori, Ocak 2005, 3. baskı
(Bu kitabın 1. baskısı Ocak 2009 tarihinde ciltli olarak yapılmıştır;
2. baskısından itibaren karton kapaklı olarak yayımlanmaktadır.)
3. baskı: İstanbul, Şubat 2013
ISBN 978-975-08-1536-2

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş, 2008
Sertifika No: 12334

LA FORESTA-RADICE-LABIRINTO
Copyright © The Estate of Italo Calvino, 2002
Copyright © Arnoldo Mandadori Editore S.p.A., Milano
Kapak ve iç çizimler Nicoletta Ceccoli tarafından yapılmıştır.
Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Dere Tepe Ters

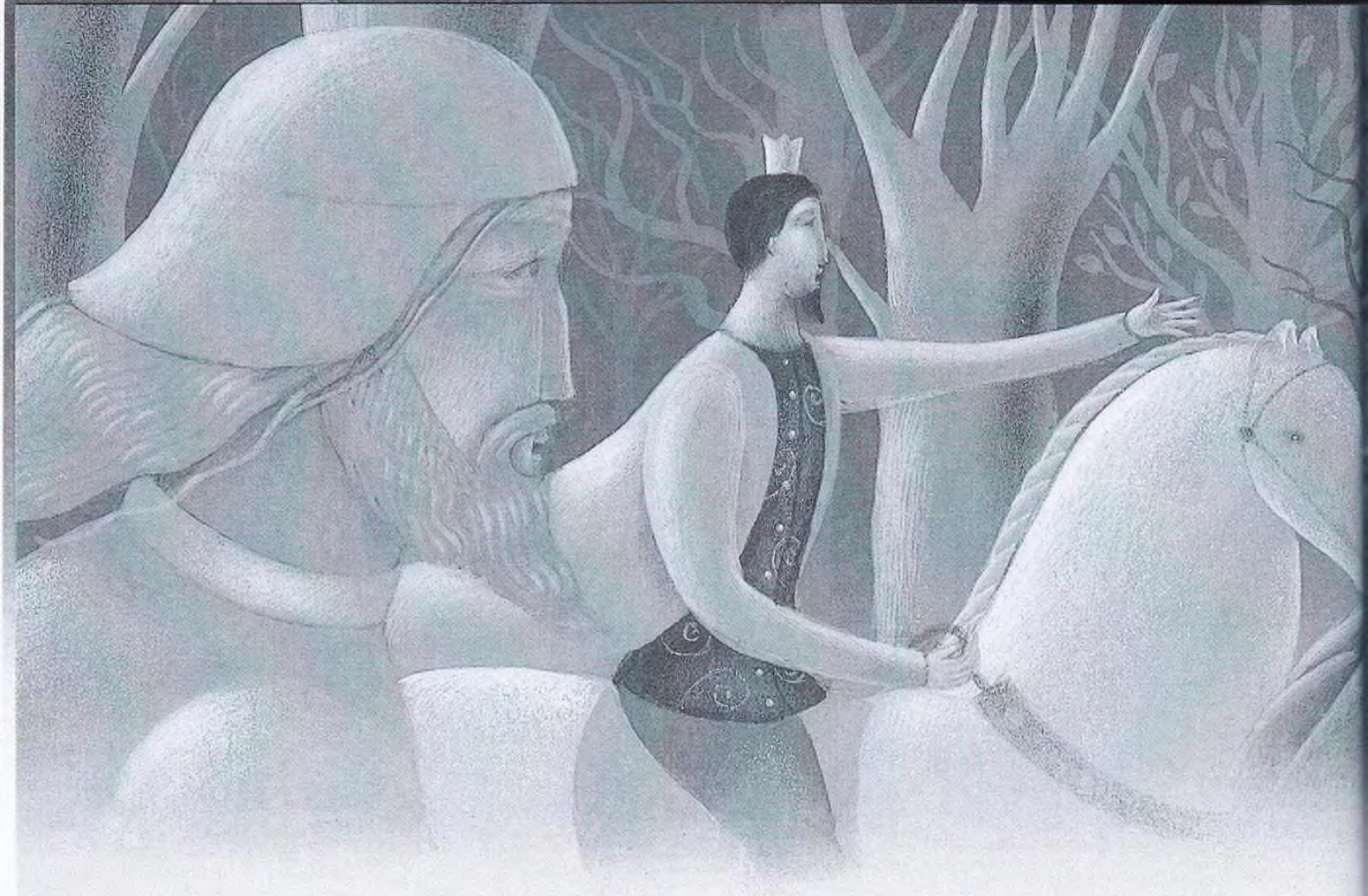

Gündüzleri bile karanlık sık bir ormanda, Kral Clodoveo savaştan dönen ordusunun başında atını sürüyordu.

Kral, ormanlığın sonunda hükümdarlığının başşehri Kökkafes'in görüneceğini biliyordu. Her patikanın dönemecinde şehrinin kulelerini görebilmeyi umut ediyordu. Oysa, hiçbir şeyin göründüğü yoktu. Epeydir ormanda yol tepiyordu, ama orman bitmek tükenmek bilmiyordu.

Kral, şövalye yaveri ihtiyar Amalberto'ya, "Görünmüyor, şehir hâlâ görünmüyor," dedi.

Yaver: "Gözümüzün gördüğü yalnızca ağaç gövdeleri, birbirine geçmiş dallar, yapraklar, çalılar, böğürtlenlikler. Majesteleri, böylesine sık bir ormanda şehri nasıl göreceğiz?"

"Ormanın böylesine geniş, böylesine içinden çıkılmaz olduğu kalmamış aklımda," diye homurdandı Kral. O uzaklarda olduğu sırada, bitki örtüsünün aşırı derecede büyüdüğü, arapsaçına dönüp patikaları kapladığı söylenmişti.

Yaver Amalberto yerinden sıçradı: "İşte, şehir orada!"

"Nerede?"

"Dalların arasından sarayın kubbesini gördüm sanki. Ama şimdi göremiyorum..."

"İyi saatte olsunlar geldi herhalde. Kuru dallardan başka bir şey göründüğü yok."

Ama bir sonraki dönemeçte bağıran Kral oldu: "Hey! Orada! Gördüm! Sarayın bahçe parmaklıkları! Nöbetçi kulübeleri!"

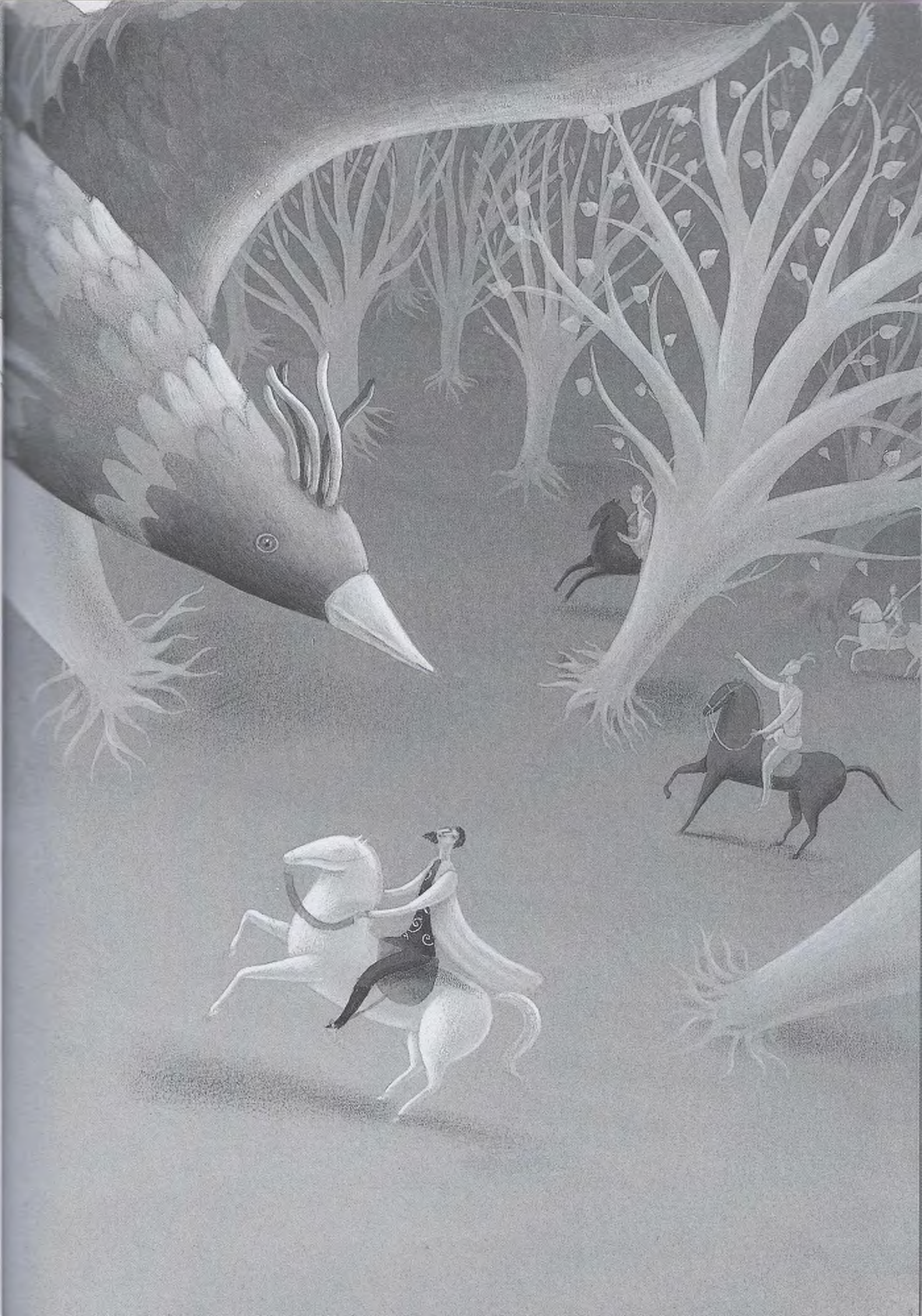
Yaver: "Hani, nerede Majesteleri? Hiçbir şey göremiyorum..."

Kral Clodoveo afallamış halde sağa sola bakıyordu. "Orada... Yok yok... İyi de, gözlerimle gördüm... Nereye kayboldu?"

Gölgeler ağaçların arasında iyice koyulaşıyordu. Hava gitgide daha çok kararıyordu. Dalların arasından kanat çırpışları işitildi, buna tuhaf bir çığlık eşlik etti: "Koğak, koğak..." O zamana dek hiç görülmemiş renkte ve biçimde bir kuş, ormanda oradan oraya uçup duruyordu. Sülün gibi tüyleri vardı, havada çırpan büyük kanatları karganınkine benziyordu; ağaçkakan gibi uzun bir gagası, hüthüt kuşu gibi siyah-beyaz ibiği vardı.

"Hey, yakalayın şu kuşu!" diye bağırdı Kral. "Ah, kaçıyor! İzleyelim şunu!"

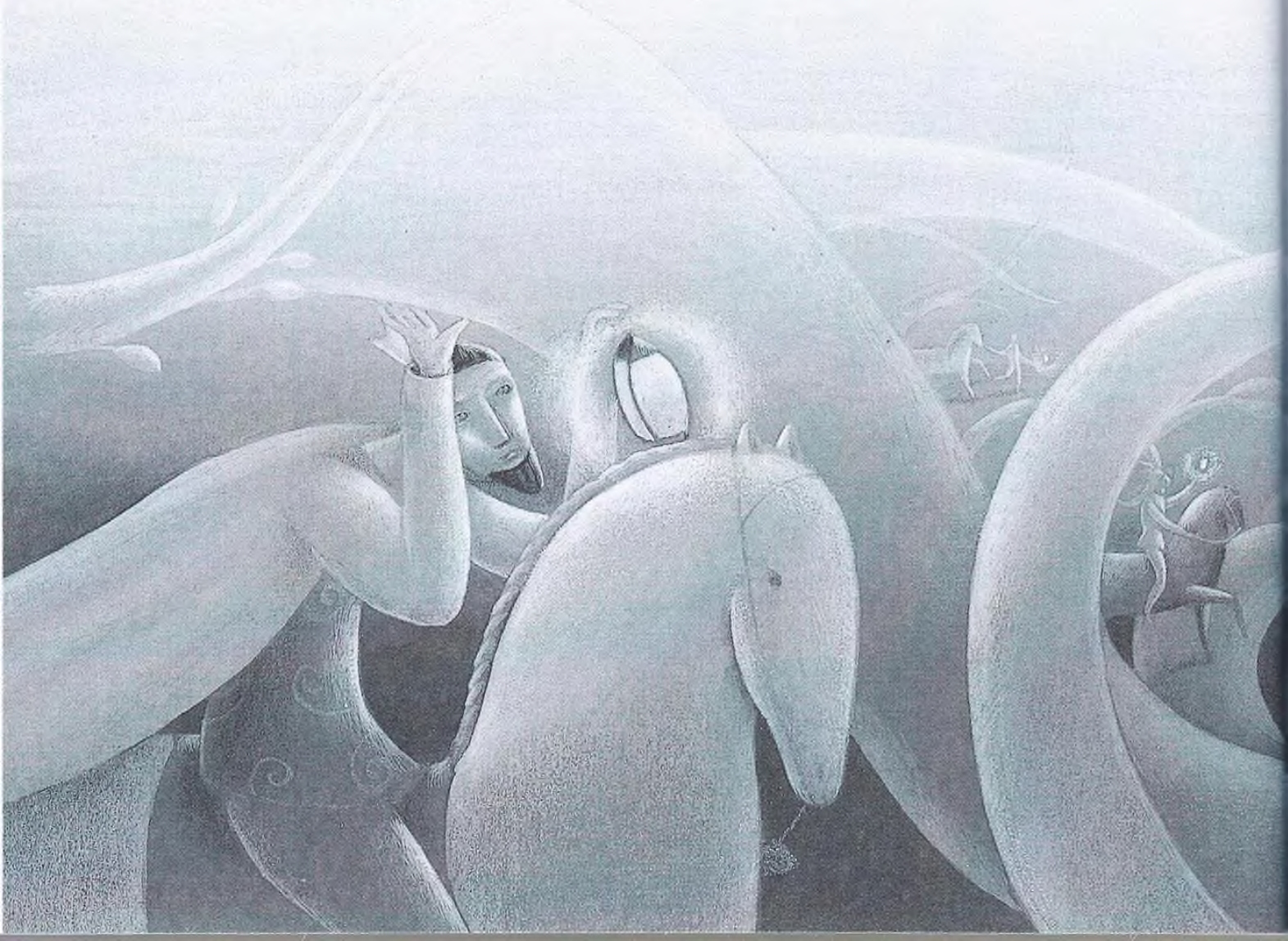

Sıra sıra askerleriyle bütün bir ordu, kuşu izlemek üzere yolunu değiştirdi; sola döndü, sağa döndü, geri gitti, ileri gitti. Ama kuş çoktan kaybolmuştu. "Koğak... Koğak..." diye uzaklaşmakta olan sesi işitildi yine; sonra sessizliğe gömüldü ortalık.

İlerlemek gitgide güçleşiyordu. Kral: "Dallar geçit vermiyor. Çare yok; ya üstlerinden aşacağız ya da altlarından sürüneceğiz," dedi.

Yaver: "Ne dalı? Majesteleri, bunlar dal değil, kök."

"Bunlar kök ise," diye tekrar etti Kral, "öyleyse yerin altından ilerliyoruz."

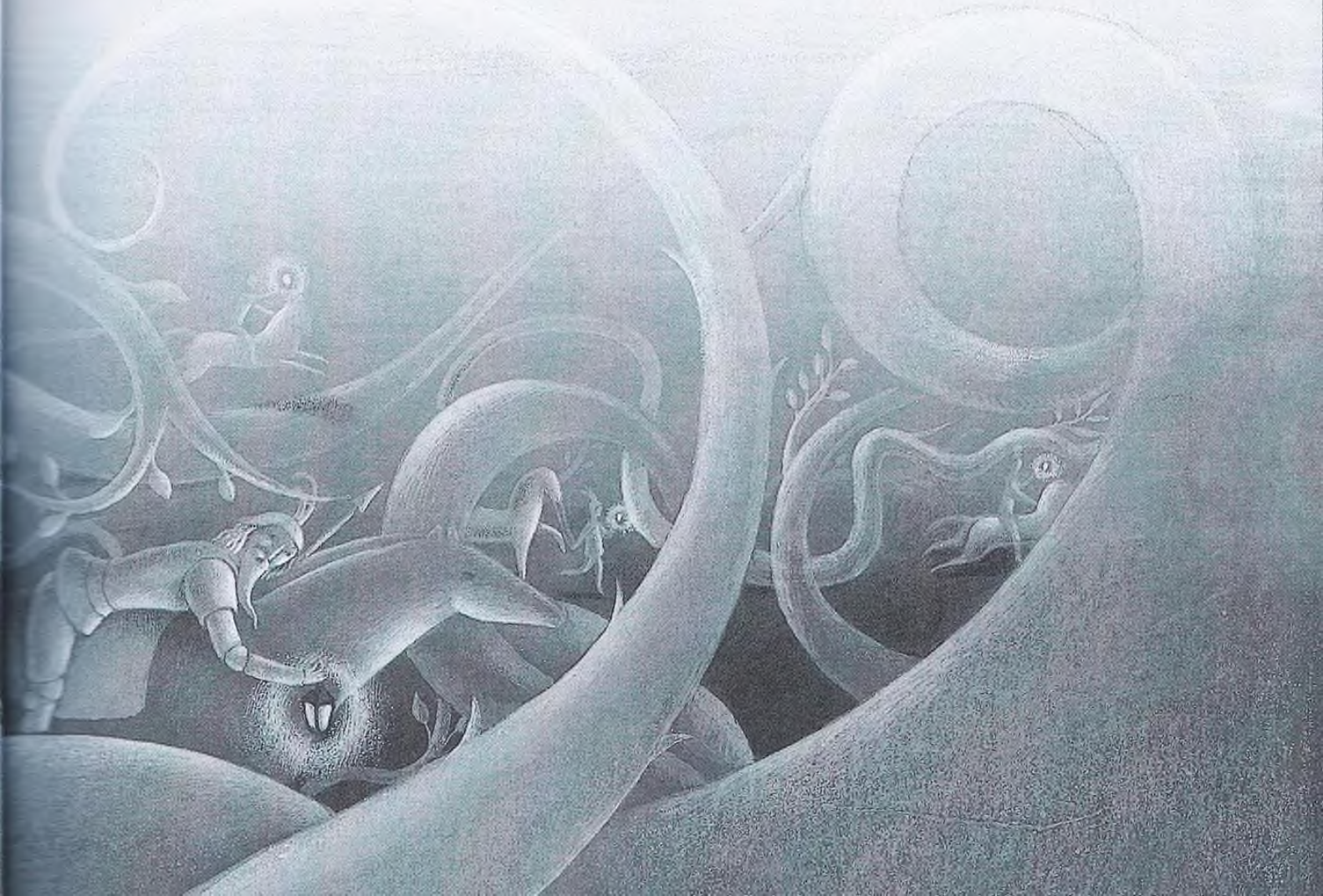
"Bunlar dal ise," diye üsteledi ihtiyar yaver Amalberto, "biz yeryüzünü gözden yitirdik; havada asılı, baş aşağı duruyoruz."

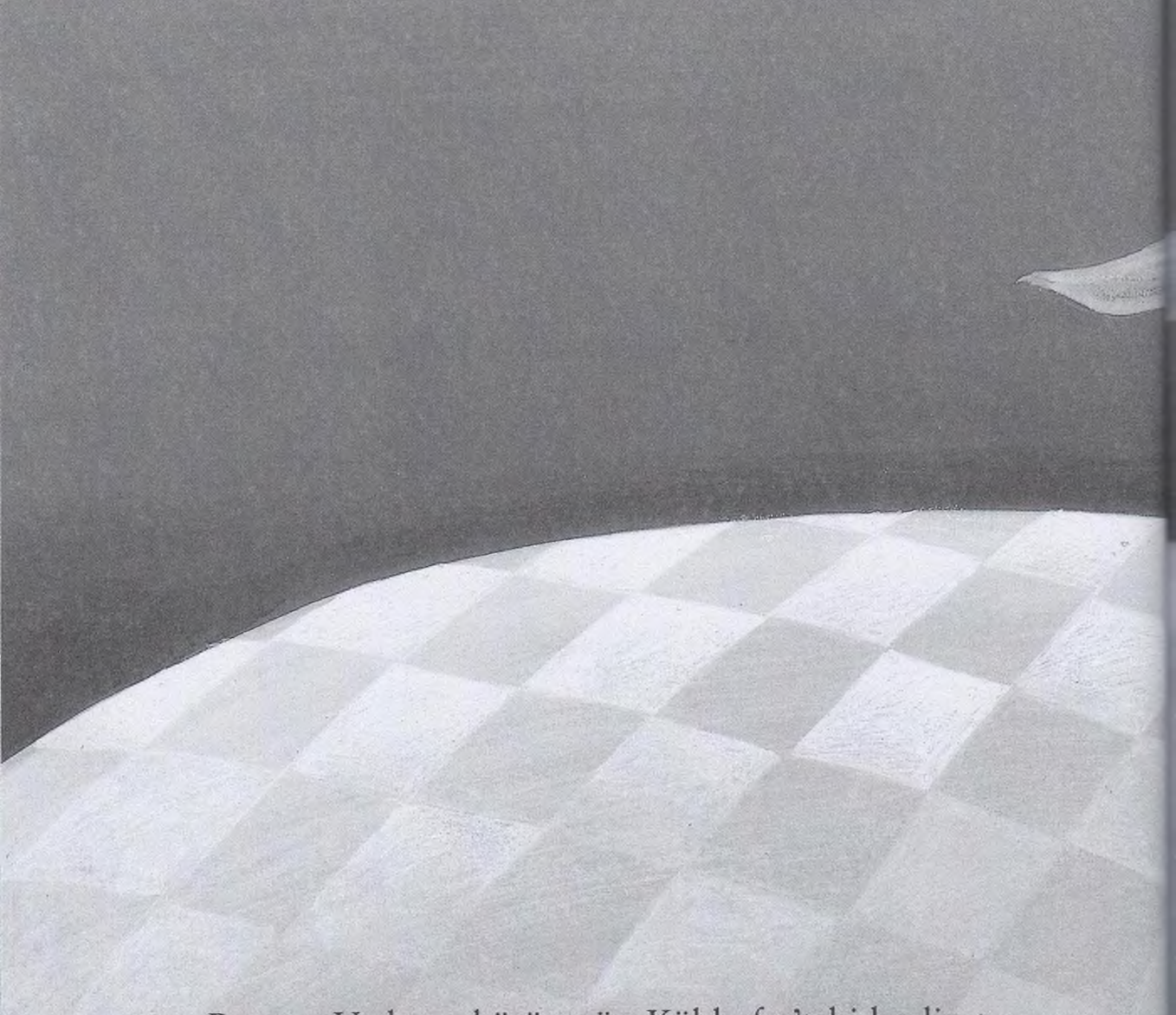
Kuş yine belirdi, daha doğrusu uçuşunun gölgesi görüldü ve sesi işitildi: "Koğak... Koğak..."

"Bu kuş bizi bir yerlere götürüyor," dedi Kral. "Ama kim bilir nereye?"

"Onu izlesek iyi olur efendim," dedi yaver. "Yolumuzu çoktan kaybettik. Her yer kapkaranlık."

"Fenerleri yakın!" diye emretti Kral. Sıra sıra askerler, ormanın içinde bir kelebek sürüsü gibi dağılmıştı.

Prenses Verbena bütün gün Kökkafes'teki kraliyet sarayının taraçasından dürbünle ufka doğru bakarak babası Kral Clodoveo'nun savaştan dönüşünü bekleyip durmuştu. Ama şehir surları dışındaki orman, hareket halindeki bir orduyu bile saklayacak kadar sık ağaçlarla örülüydü. Verbena'ya, bir an, dalların arasında mızraklı askerler görünür gibi oldu, fakat yanılmış olsa gerekti. İşte, şimdi de yaprakların arasında miğferli askerler gizlice başlarını uzatır gibiydiler... Yo, bu bir göz yanılmasıydı.

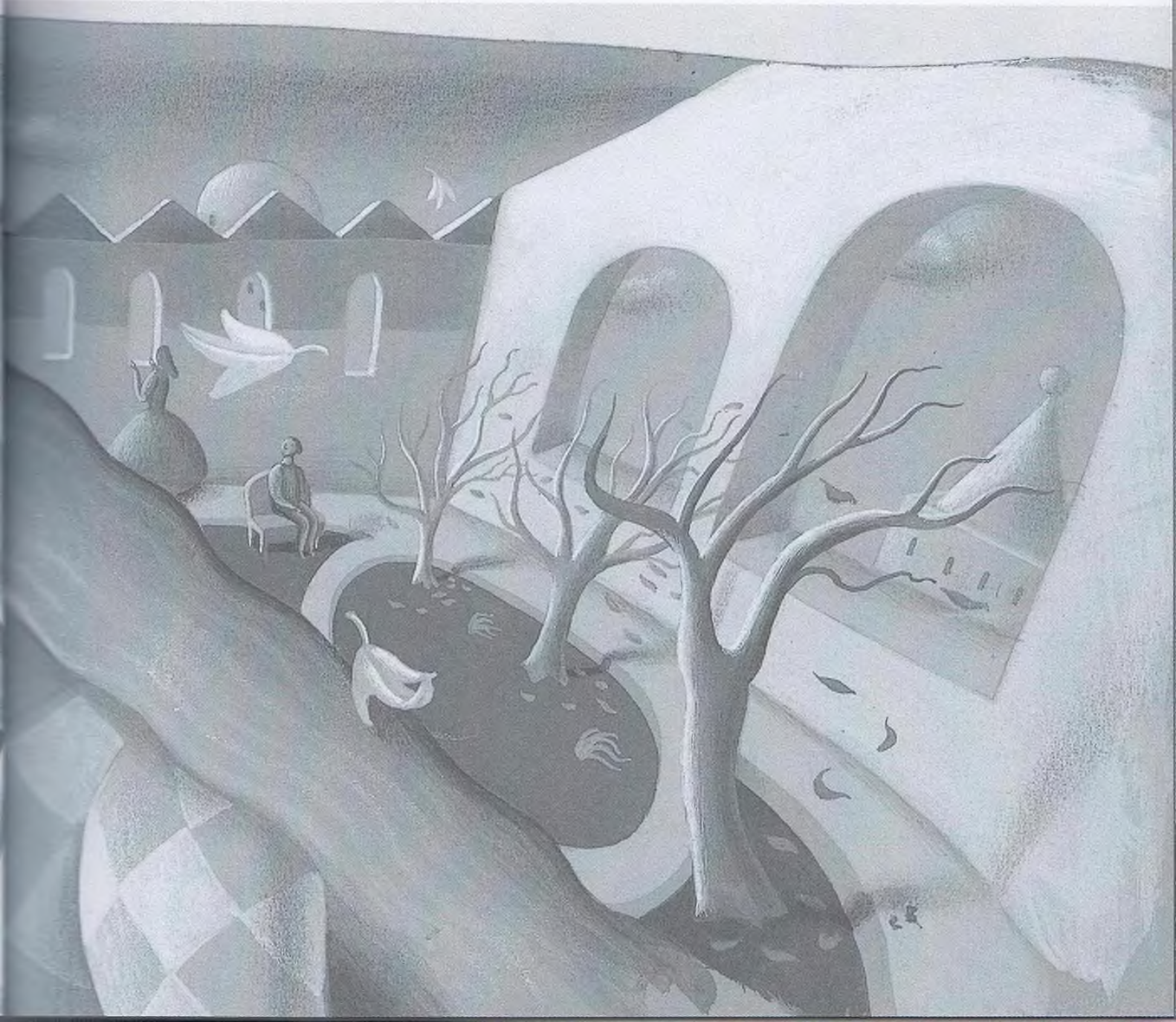

Kral Clodoveo uzaklara gittiğinden beri, aşağıdaki orman gitgide daha gürleşmiş, iyice korkutucu olmaya başlamıştı; sanki ağaç krallığı, Kökkafes surlarını kuşatmaya çalışıyordu. Aynı zamanda, şehrin içindeki bütün bitkiler solmuş, yaprakları dökülmüş ve kuruyup ölmüştü. Kral Clodoveo'nun ikinci karısı, Verbena'nın

üvey annesi Kraliçe Ferdibunda, kocasının yokluğunda, Başvekil Curvaldo'nun yardımıyla yönetimi ele aldığından beri, şehir, eski şehir değildi.

Verbena, "Buradan kaçmak, babamı karşılamaya gitmek istiyorum," diye düşünüyordu. Ama bu içinde adım atılamayan ormanda nereye gidecekti?

Bir perdenin arkasından Verbena'yı gözleyen Kraliçe Ferdibunda, başvekile, "Prensesimiz umudunu kaybetmeye başlıyor. Günler geçiyor, halk bir türlü geri dönmeyen bir kralı beklemekten yoruldu. Curvaldo, ben de bıktım. Elbirliği etmenin vakti geldi artık," diye fısıldadı.

Curvaldo alaylı alaylı güldü. "Kraliçem, işbirlikçiler bir araya gelip sarayı ele geçirmek için emrinize amade ve..."

"...ve seni kral ilan etmeye hazırlar Curvaldo," diye onun cümlesini tamamladı Ferdibunda.

"Nasıl uygun görürseniz Kraliçem..." diyen Curvaldo alaylı alaylı gülmeyi sürdürerek başını eğdi.

"O halde ağını at," dedi Kraliçe, "adamlarını hazır et, vakit geldi."

Ama Curvaldo temkinli davranmak istiyordu. Kökkafes'te eski krala sadık çok sayıda insan vardı ve hâlâ ortalığı kolaçan ediyorlardı.

Şehrin yolları, herkesin her şeyi görebileceği kadar dümdüzdü: İşbirlikçilerin gidip gelmeleri çok kişinin dikkatini çekebilirdi.

Kraliçe sabırsızdı. "Niyetin ne Curvaldo?" diye sordu.

Başvekilin bir planı vardı. "Planımızı şehir surlarının dışında uygulamaya koymalıyız," dedi. "Ormandan geçen dışarıdaki yolları kullanarak bir kapıdan diğerine geçeceğiz. İşbirlikçiler, kimse görmeden şehri kuşatacaklar."

Kuzey kapısından çıkışta, Ferdibunda ve Curvaldo kendilerini izleyenlere emirler yağdırmaya başladılar:

"İkiye bölünün: Bir bölük doğudan, diğeri batıdan şehre doğru gelecek. Saat tam dokuzu çeyrek geçe yan kapılardan Kökkafes'e girecek-siniz. Bu arada biz daha uzun bir yol izleyerek güney kapısına geleceğiz ve oradan, saat tam dokuz buçukta, şehre zafer girişimizi yapacağız."

Söylendiği üzere, Kraliçe ve Başvekil, şehrin surlarının hemen dışında başlayan, Kökkafes'in etrafında yüzük gibi bir dönen bir patikada yola koyuldular. Gelin görün ki, onlar yol aldıkça, patika şehirden sanki uzaklaşmaya başlıyordu. Kraliçe, ola ki yanılıp da başka yola sapıp sapmadıklarını sormaya başladı.

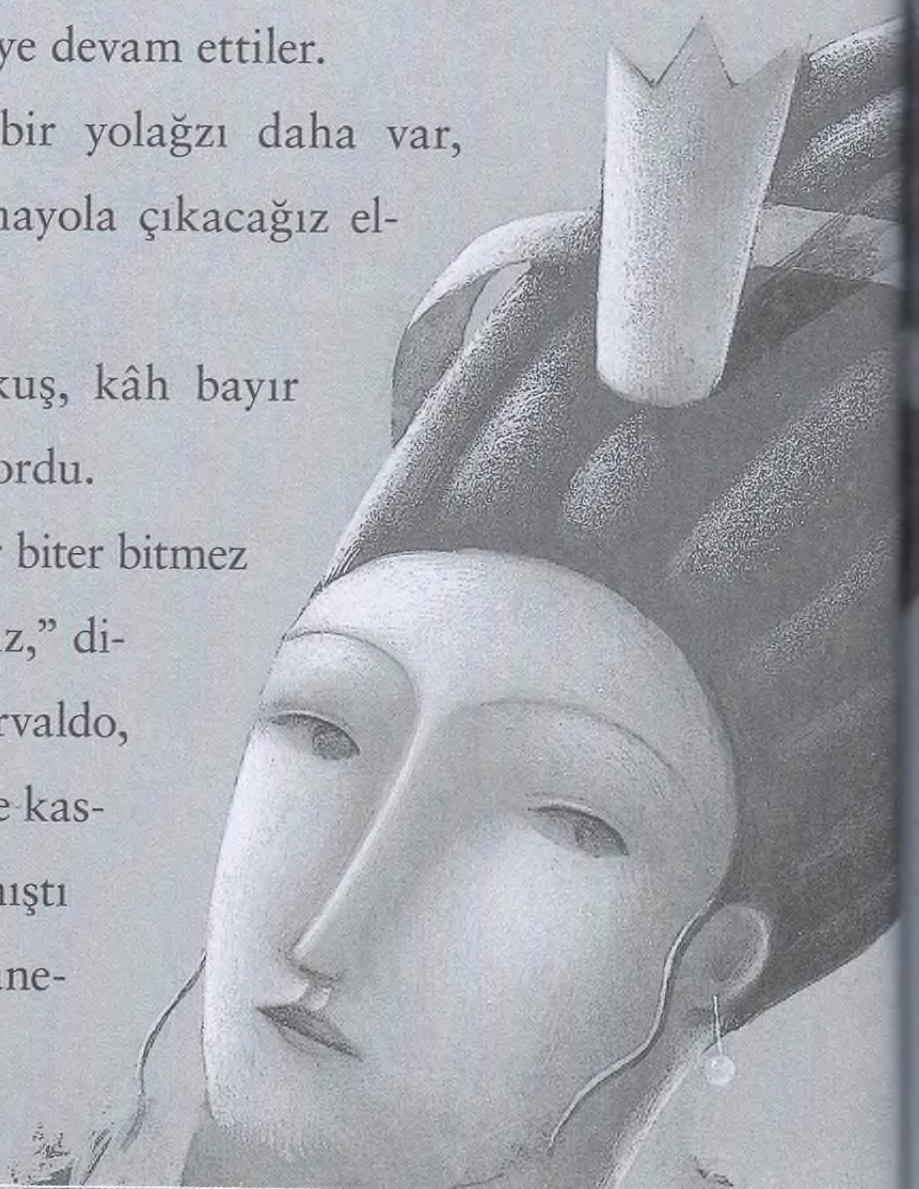
"Merak etmeyin," dedi Curvaldo, "şu ilerideki dönemeçten sonraki tepeyi aşınca surların dibine varacağız."

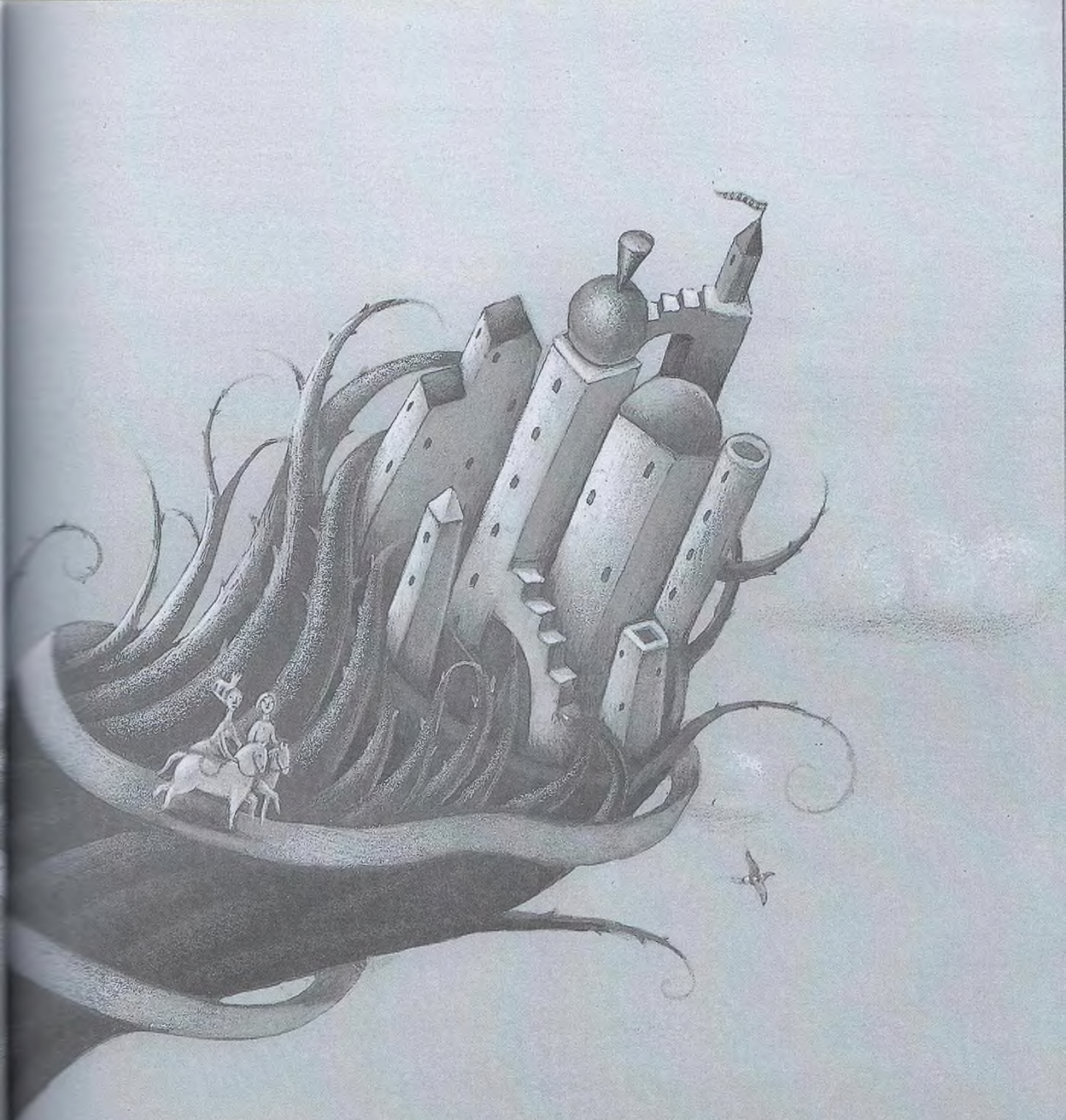
Patikayı izlemeye devam ettiler.

"İşte, burada bir yolağzı daha var, ama az ileriden anayola çıkacağız elbette."

Patika kâh yokuş, kâh bayır olarak devam ediyordu.

"Bu iniş çıkışlar biter bitmez doğru yere varacağız," diyordu demesine Curvaldo, ama kraliçenin içine kasvet çökmeye başlamıştı bile. Tıpkı kendi ihane-

tinin yalan dolanı gibi etrafı karman çorman bir bitki örtüsünün kaplamaya başladığını görüyordu, sanki aklından geçirdikleri arapsaçı gibi şehri sarmaya başlamıştı.

O anda, hiç görülmedik bir kuş dalların arasından uçup cırlak bir ötüş koyuverdi: "Koğak... Koğak..."

"Ne tuhaf kuş..." dedi Ferdibunda. "Sanki bizi gözlüyor, sanki bizi yakalamak istiyor..."

Hiç de öyle değildi, kuş dallardan çalılıklara doğru uçup bir daha ortaya çıkana kadar saklanıyordu. Onun peşine düşen Kraliçe ve Curvaldo, kendilerini daha da karanlık, daha da inişli çıkışlı bir patikada buluverdiler.

"Karanlık çöküyor... Neredeyiz?" dedi Kraliçe.

Kuş yine sesini duyurdu: "Koğak... Koğak..."

"Kuşun sesini takip edelim," dedi Curvaldo, "bu taraftan."

Bu arada, ormanın bir başka tarafında, Kral Clodoveo da kuşun sesini işittiğini sanıyordu. O yıldızsız gecede, o düğüm düğüm sert kabuktan labirentte "Koğak... Koğak..." sesi yol gösteren biricik işaretti. Fenerlerin yağı bitmişti, ama askerlerin gözleri tıpkı baykuşlarınki gibi ışık saçıyor ve onların sarı ışıltısı karanlığın içinde pırıl pırıl parlıyordu. Uygun adım ilerleyen ordudan artık metalik sesler çıkmıyor; sanki silahları ve zırhları arasında dallar, yapraklar boy vermiş gibi bir hışırtı yükseliyordu.

İhtiyar yaver Amalberto, sırtının yosun kaplamaya başladığını bile hissetmişti.

"Nereye gitti benim şehrim?" diye soruyordu Kral Clodoveo. "Tahtıma ne oldu? Ya kızım Verbena?"

Ertesi sabah, Verbena gözlerini açar açmaz avludaki dut ağacının altına gitti. Bu ihtiyar dut, şehrin kurulduğu zamandan kalan biricik ağaçtı. Uzun zamandır Kökkafes göğünde görünmeyen kuşlar, dut zamanı gelip bu ağacın dallarına konuyorlardı.

İşte, daha önce şekli şemaliyle benzeri görülmemiş bir kuş kanatlarını çırpa çırpa Verbena'nın yanına konmak üzere geldi. "Koğak... Koğak..." diye öttü.

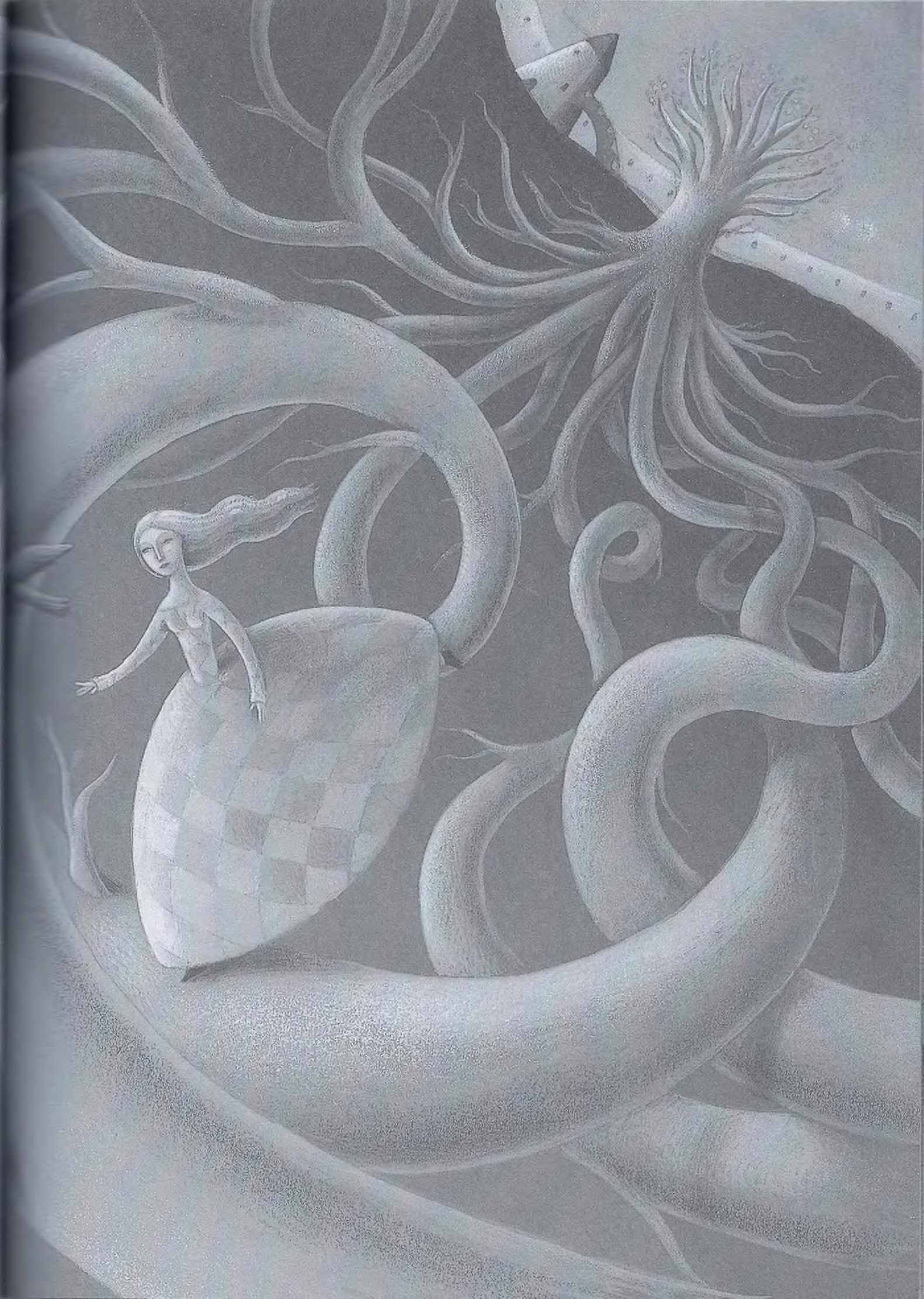
"Ah kuş, seninle uçup bu kafesin dışına çıkabilseydim..." diye iç geçirdi Verbena. "Uçarken seni izleyebilseydim... İyi de, nereye kayboldun? Saklandın mı? Bekle beni! Beni burada bırakma!"

İhtiyar dut ağacının eğri büğrü gövdesi, yüzyılların açtığı gedikler-le doluydu. Gövdenin çevresini dönmek an meselesiydi; oysa Verbena alt dallardan yere inen köklerin uzantılarını aşmak zorunda kaldı. Sanki ağaç onu koruması altına almak istiyordu; ağacın özsuyunun topraktan yapraklara akışını işitir gibi oldu, yeraltı suları aracılığıyla ormanla birleşen hayat nehrinin.

"Koğak... Koğak..."

"Ah, aşağıya mı indin..." dedi Verbena. "İyi de, burası neresi? Ağacın gövdesinin öteki tarafına geçmek istemiştim sadece, ama ağacın köklerinin arasında kayboldum. Şehrin kenarlarını dönen bir yeraltı ormanı var... Nerede bitiyor?"

Mirtillo adında bir delikanlı Kökkafes surlarına yaklaşmış, bağırıp duruyordu:

"Hey, şehirdekiler! Surların tepesindeki nöbetçiler! Duyuyor musunuz beni?"

Kimse görünmüyordu ortalıkta.

Mirtillo ormandan şehre gelmeye ve ağaçların üstünden kuleleri, balkonları, çardakları, setleri, taraçaları görmeye alışkındı. Ama bu defa ağaçları öyle boy atmış bulmuştu ki, tepesinde köklere benzeyen dallardan başka hiçbir şey göremiyordu.

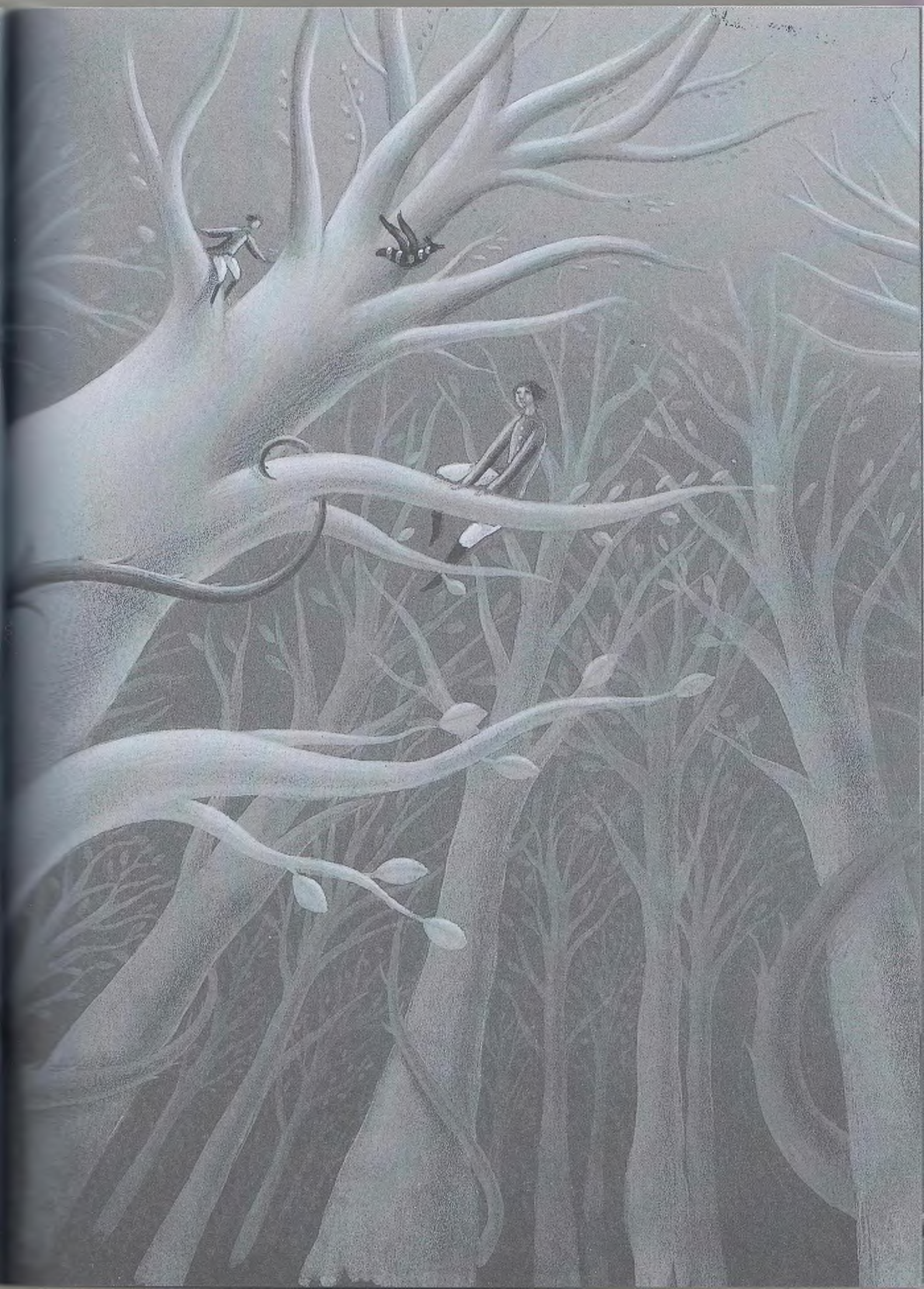
"Cevap verin!" diye bağırıyordu Mirtillo. "Ses verin! Bir işaret verin! Yabançileği, mantar, yemiş sepetlerini nasıl ulaştıracağım artık size? Hey, şehirdekiler! Günün birinde balkondan bakarken benim armağan ettiğim hanımeli dalını kabul eden güzel kızı bir daha nasıl göreceğim?"

Mirtillo, daha uzağı görebilmek için en yüksek dallara tırmandı, ama karman çorman olmuş dallar, ışığın bile süzülmesine yer bırakmayacak kadar sıklaşıyordu.

"Aman, ne tuhaf kuş!" diye haykırdı birden Mirtillo.
Kuş da, "Koğak... Koğak..." diye karşılık verdi.

O sabah ormanda, bütün patikalar ve bütün düşünceler birbirine karışmıştı. Kral Clodoveo, "Ah, ulaşılmaz şehir! Sen bana dümdüz, aydınlık yollarından yürümeyi öğrettin... Ne işime yaradı bu? Şimdi yılankavi ve çetrefil patikalarda yol açmak zorundayım, gel gör ki kayboldum..." diye geçiriyordu içinden.

Curvaldo'nun aklından geçenlerse şöyleydi: "Yol ne kadar dolambaçlı olursa, o kadar işimize gelir. Maharet, dönemeçlerin düz yollara çıktığı noktaları bulmakta. Ormanda birbirine dolanan yolların bütün düğümleri arasında, bu ucunu bulamadığım düğüm..."

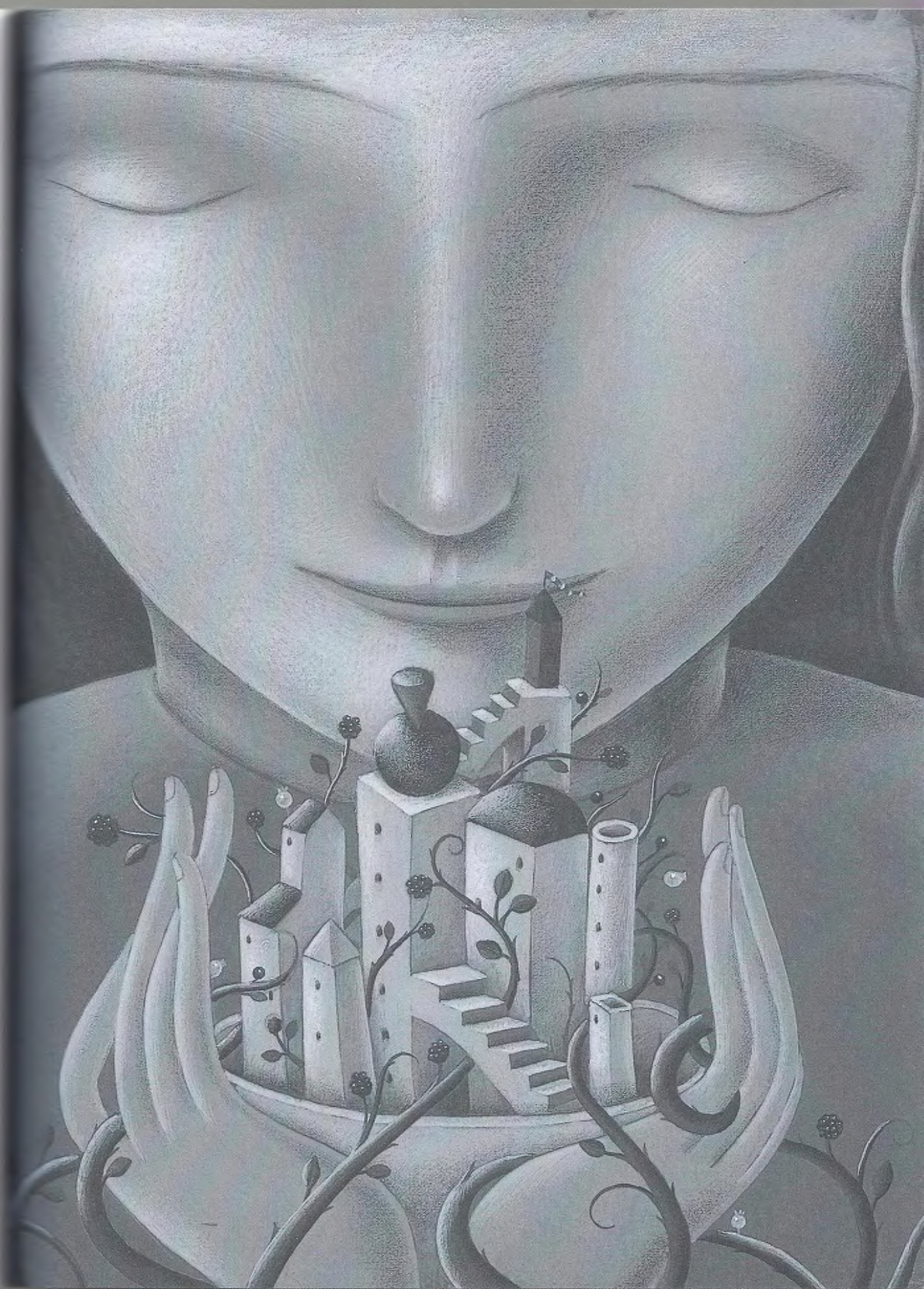
Verbena ise şunları geçiriyordu aklından: "Kaçmalı! Kaçmalı! İyi ama, neden daha ileri atıldıkça, daha çok kaybolduğumu hissediyorum? Dört yanı surlarla çevrili şehirle karmakarışık orman gözüme hep birbirinden ayrı iki düşman gibi görünürdü, aralarında hiçbir bağ olmadığını düşünürdüm.

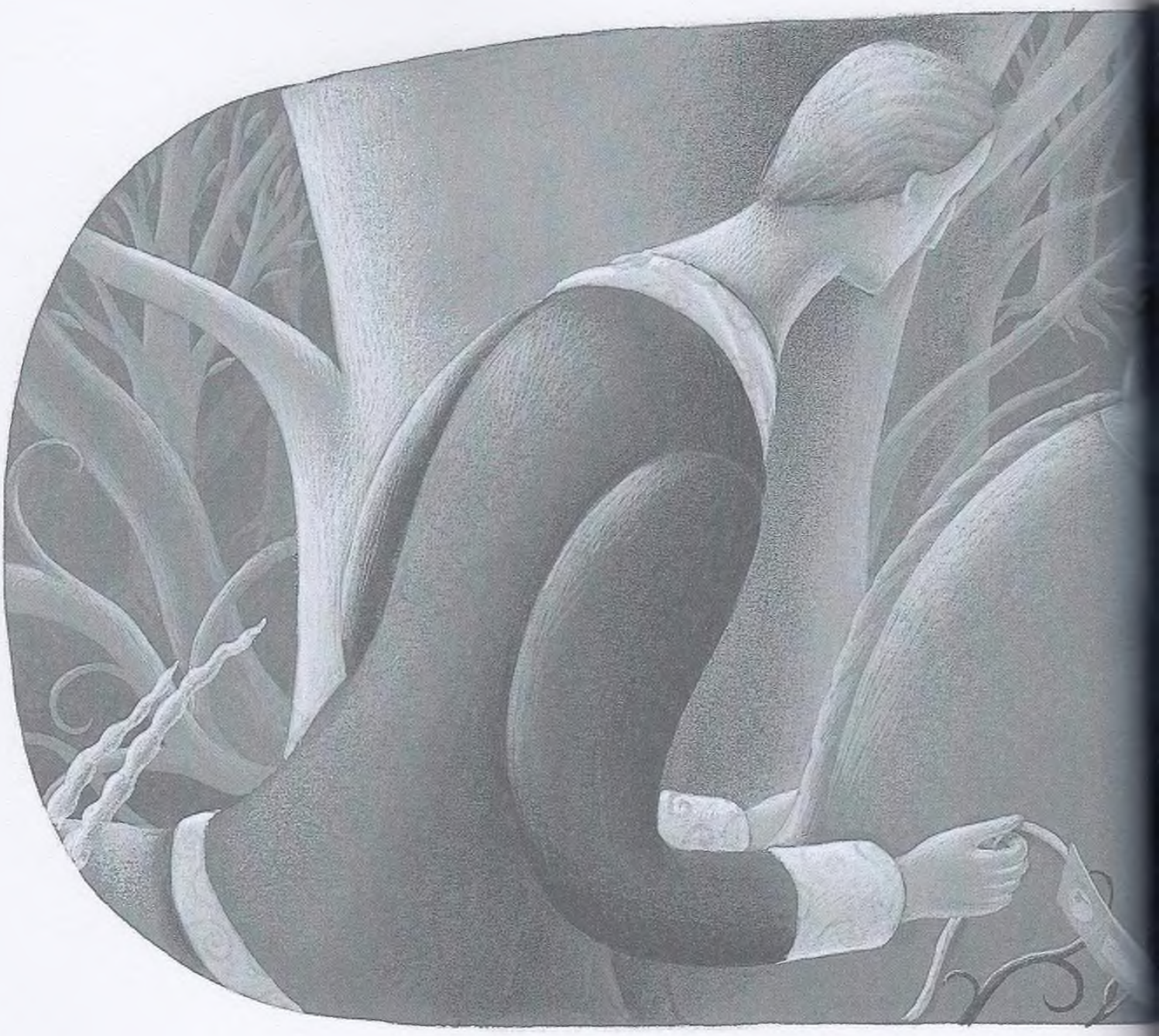

Oysa bir çıkış yolu bulduğum şu anda, gözüme tek bir şeymiş gibi görünüyorlar... Ormanın özsuyu şehrin surlarını aşsın, taşlarının arasına hayat götürsün isterdim. Ormanın içine hep girilip çıkılabilsin, herkes birbiriyle karşılaşsın, hep birlikte aynı şehirdeymiş gibi yaşanabilsin isterdim..."

Mirtillo'nun düşünceleri bir rüya gibiydi: "Ben şehre yabançileği götürmek isterdim, ama sepetle değil: Çilekler, emrimdeki bir ordu gibi hareket edebilsinler, kendi kökleriyle şehrin kapılarına ulaşabilsinler isterdim. Yabançileklerinin meyve yüklü dalları surlara tırmanabilsin; biberiye, adaçayı, fesleğen ve naneler yolları, meydanları istila etsinler isterdim. Ormandaki bitkiler birbirine geçmiş, kendilerine yer bulamıyorlar, oysa şehir kupkuru ayaklı taştan bir vazo gibi kapalı ve ulaşılmaz."

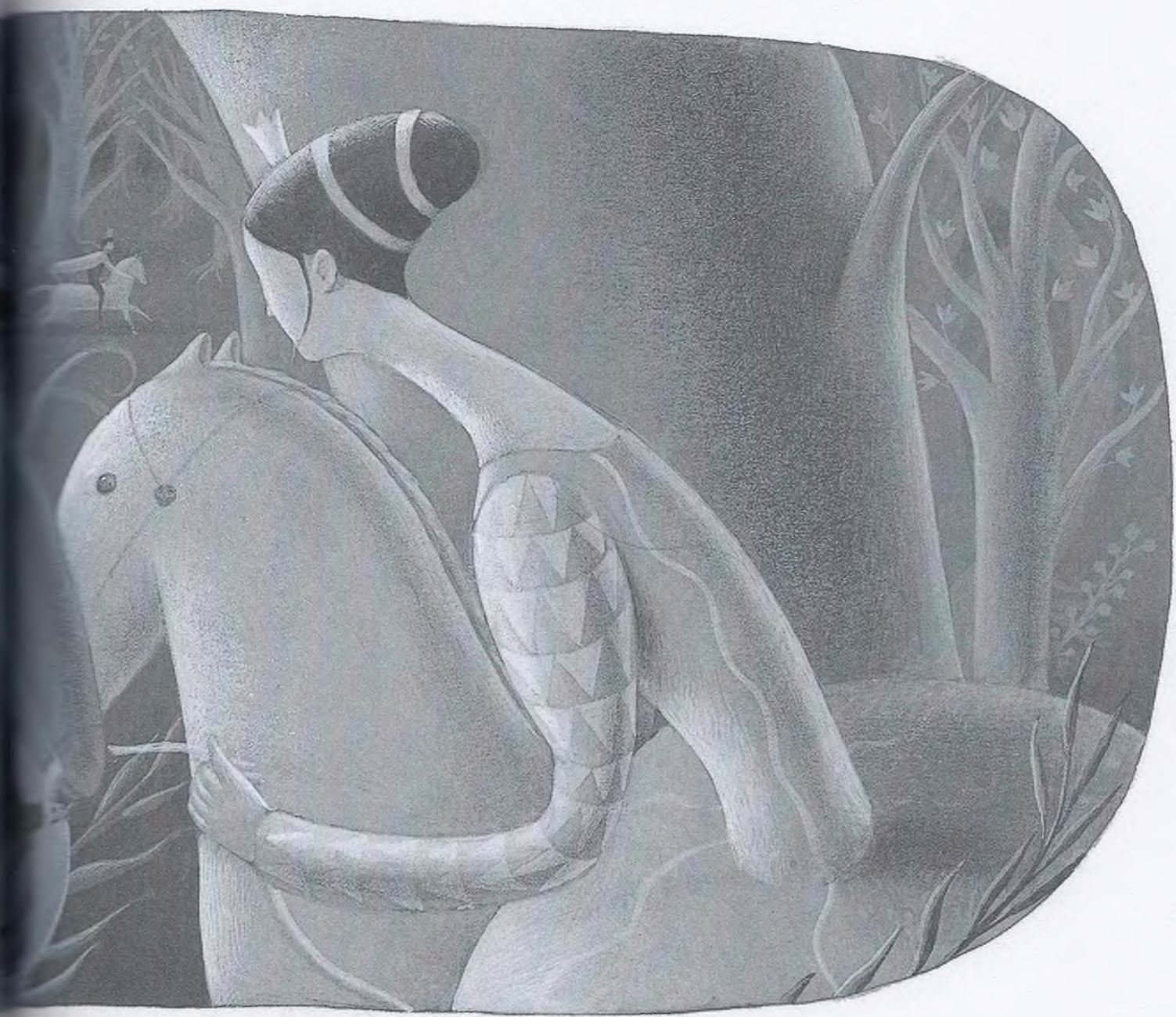
Curvaldo kulak kesilmişti. "Sanki bir ordunun ayak seslerini işitiyorum."

Ferdibunda gözlerini kıstı. "Aman Tanrım! Birliklerinin başındaki eşim Kral geliyor. Saklanalım!"

Yaver Amalberto bir şeylerin farkına varmıştı.

"Efendimiz, ağaçların arasında saklanan, bizi gözetleyen birileri var gibi geliyor bana."

Kral Clodoveo: "Tetikte olalım!"

Mirtillo'nun birden hayalleri bölündü. "Ah! O da ne?" Bir kere balkonda gördüğü kız gözükmüştü. Ona seslendi: "Hey! Küçük hanım!"

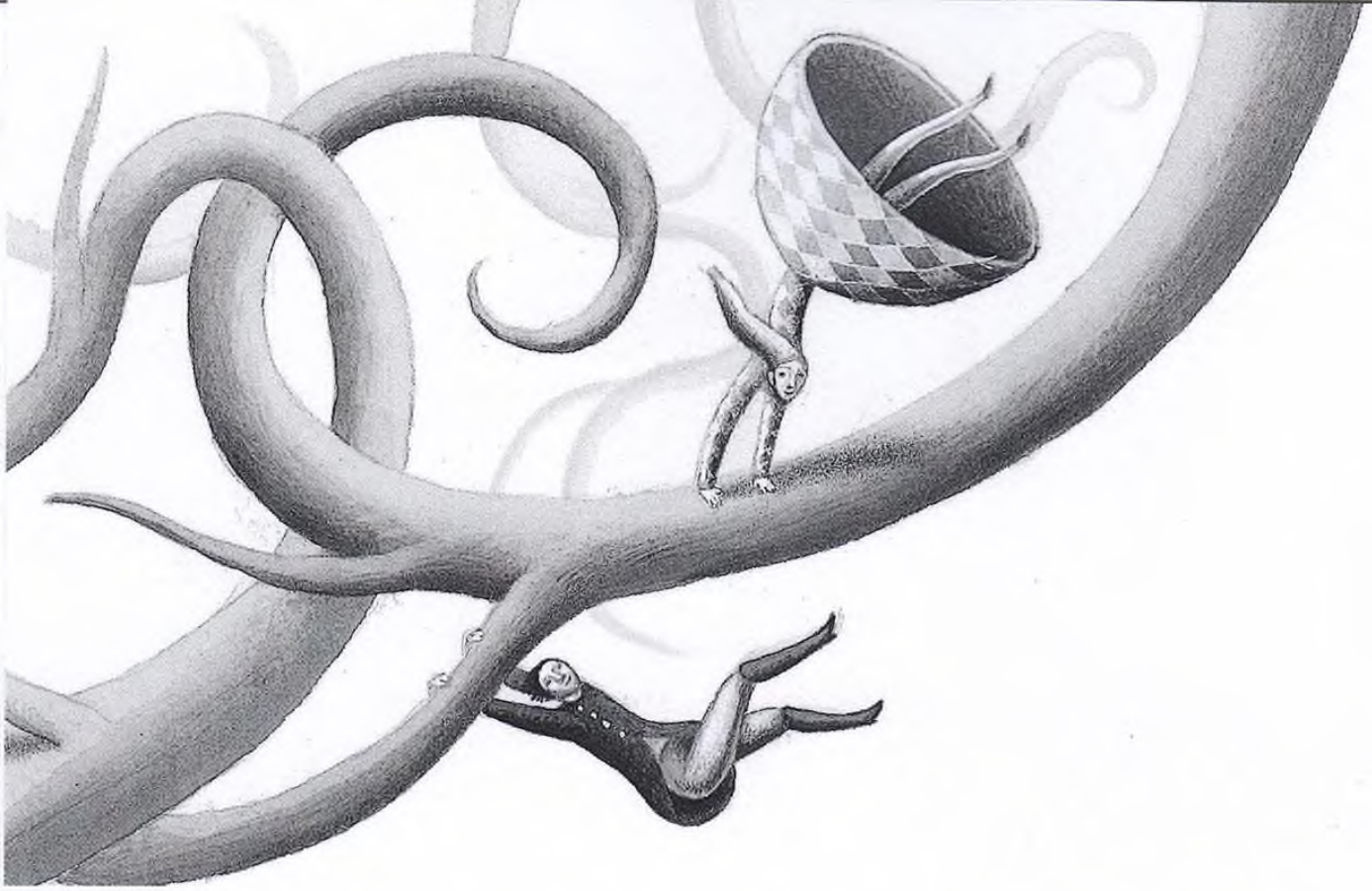
Verbena döndü: "Bana seslenen kim?"

"Benim, Mirtillo. Şehre orman meyvelerinden götürüyordum, ama koğak diye öten bir kuşu takip ederken kayboldum."

"Benim adım da Verbena. Şehirden geliyorum, hatta oradan kaçtım, ben de koğak diye öten bir kuşu takip ederken kayboldum... Ah, sen bir gün bana hanımeli dalı armağan eden delikanlısın... Nerede olduğumuzu biliyor musun? Köklerin arasına inmiştim, oysa şimdi havada asılı gibiyim..."

"Nerede olduğumuzu bilmiyorum. Ben de dallara tırmanmıştım... Oysa şimdi bir labirente düşmüş gibiyim..." Ona şunları da söylemek istiyordu: "Madem burada sen varsın Verbena, yeniden birleşen şehrin de, ormanın da âlâsı burası demektir." Ama pek arsızca göründüğünden, söylemedi.

Verbena da şunları söylemek istiyordu: "Mirtillo, gülüşün bana senin olduğun yerde ormanın artık o kadar vahşi, şehrin de o kadar kuru ve acımasız olmadığını düşündürüyor." Ama başına ne geldiğini bilemediğinden, "Madem dalların üstünde olduğunu söylüyorsun, o halde nasıl oluyor da aşağıda duruyorsun?" demekle yetindi.

Verbena, Mirtillo'yu bir kuyuya düşmüş gibi görüyordu... Ama kuyunun dibinde gökyüzü vardı.

"Peki, sen aşağı inerken nasıl oldu da bu kadar yükseklere çıktın, halbuki ben tırmanıp durmuştum." Mirtillo düşünüp taşınmaya koyuldu, sonra, "İyice düşünecek olursak, tek bir çözüm olmalı," diye ekledi.

"Nedir?"

"Bu ormanın kökleri yukarıda ve dalları da aşağıda."

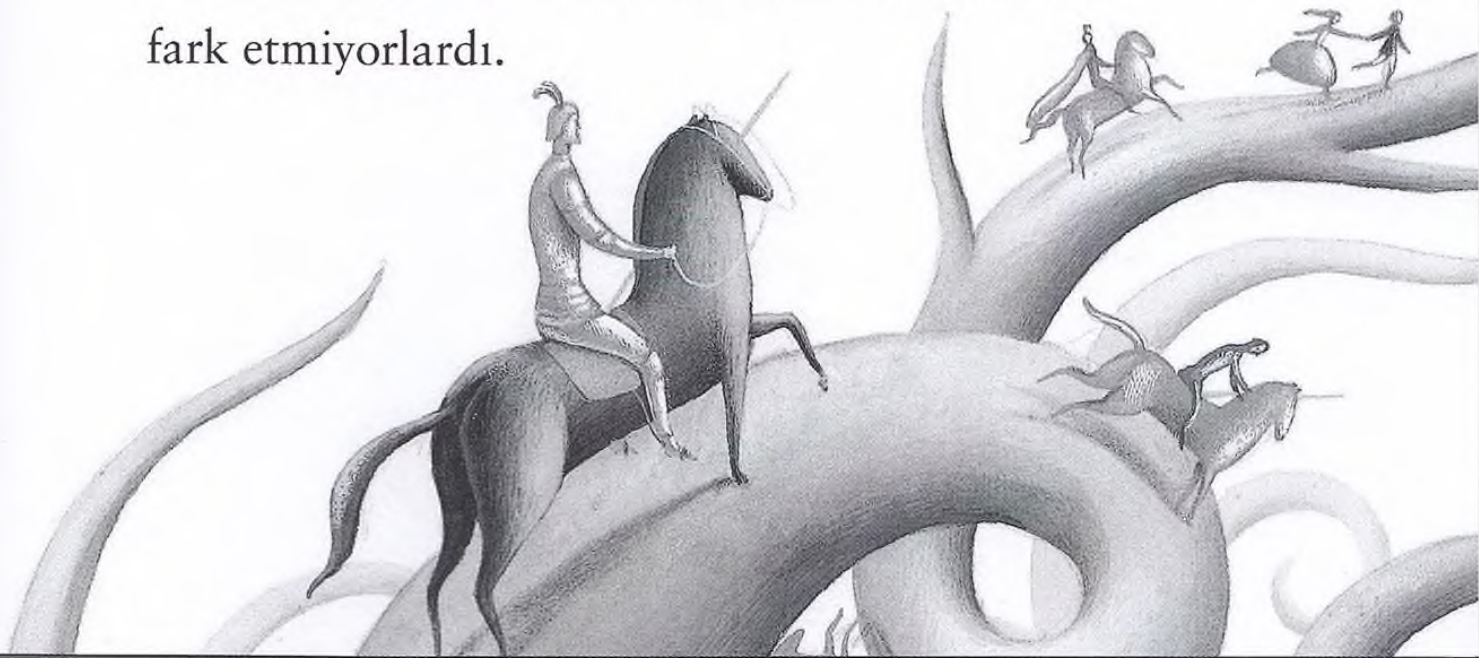
Verbena'yla Mirtillo dalların arasında dönüp durmaya başladılar. "Burası yukarısı, burası da aşağısı... Hayır, burası aşağısı, burası yukarısı..."

"Çözemedin," diye araya girdi Verbena. "Ama bu arada ben bir sırrı keşfettim."

"Nedir o?"

"Şu her tarafı eğri büğrü ağacı görüyor musun? Eğer onun gövdesinin etrafında bir tur atarsan, işte böyle ormanı ayağının altında görüyorsun; ters yönde bir tur daha atarsan yukarısı aşağısı yine birbirine karışıyor."

İki genç aralarında konuşuyorlar, konuşuyorlar, birbirlerine keşiflerini anlatıp duruyorlar ve üvey anne kraliçenin buz gibi gözleri tarafından izlendiklerini fark etmiyorlardı.

Ferdibunda, hemen durumu Curvaldo'ya yetiştirmeye gitti.

"Prenses şehirden kaçmış. Çevirdiğimiz entrikaları anlamasına, gidip babasına haber vermesine engel olmalıyız. Şu orman bekçisi delikanlı onun yardakçılarından biri olsa gerek. Onu yakalamalıyız."

Curvaldo hiç de iyi şeyler vaat etmediği belli olan bir edayla gülümseyerek dişlerini gösterdi.

"Kızı köklerin altına gömeceğiz. Oğlanı da yüksek dallardan birine asacağız."

Kraliçe hemen onayladı.

"Bu arada ben de kralı oyalamaya çalışacağım."

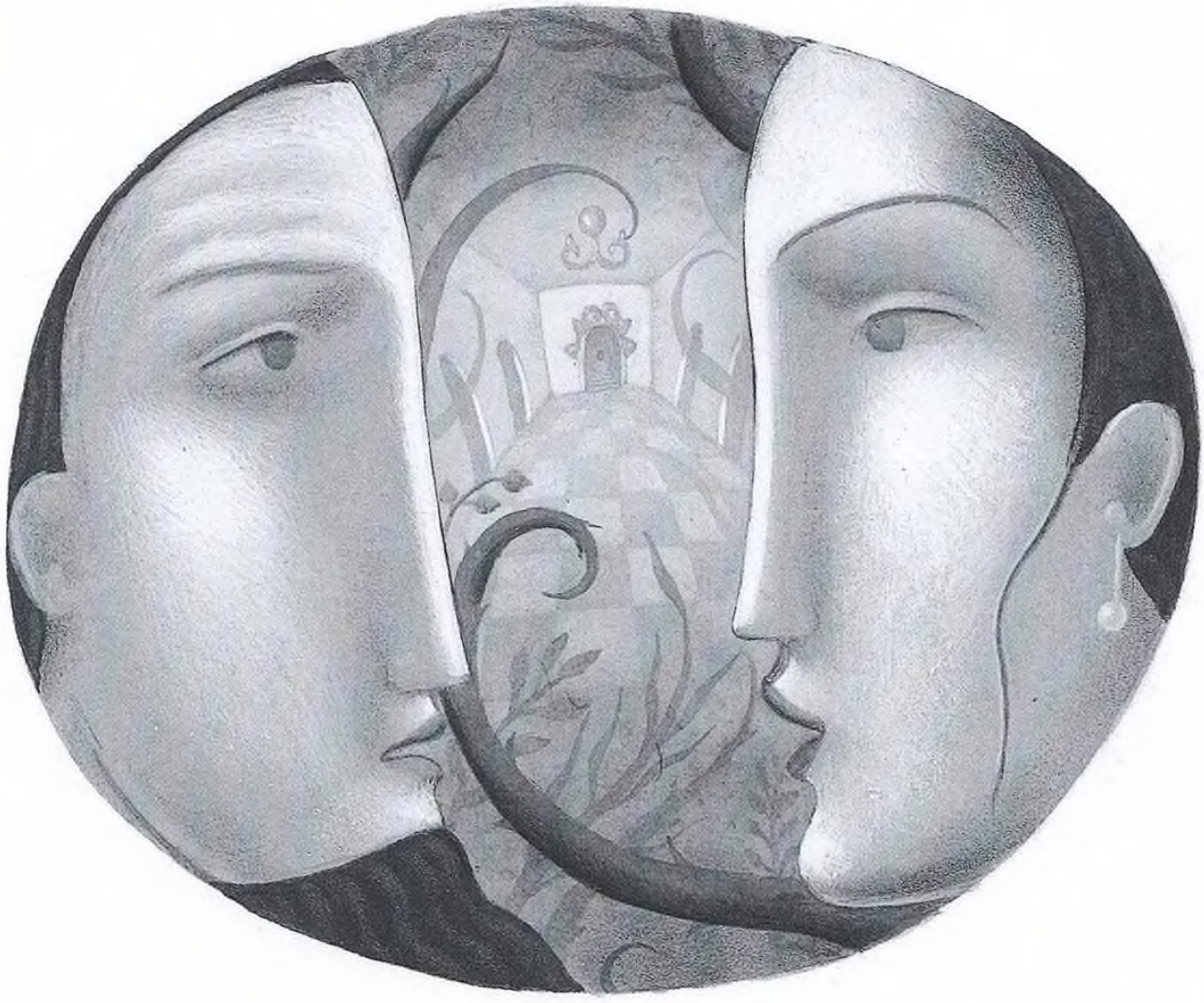
Dediğini yaptı. Ferdibunda, Clodoveo'ya doğru koştu.

"Kral kocacığım, hoş geldin!"

"Kimleri görüyorum?" diye hayretle bağırdı Kral. "Eşim, Kraliçe Ferdibunda! Sen nasıl geldin buralara?"

"Burada değilse nerede beklememi isterdin seni? Burası bizim kraliyet sarayımız değil mi?"

"Sarayımız mı? Ne sarayı? Ben bir türlü kurtulamadığım dikenlerle dolu bir ormandan başka şey görmüyorum... Yoksa yanılıyor muyum?" Kendi gördüklerini onaylatmak istercesine yaverine döndü.

Ihtiyar Amalberto, hiçbir şey anlamadığını belli etmek istercesine ellerini açıp dudağını büktü.

"Nasıl?" diye diretti Ferdibunda. "Sırakemerleri, basamakları, salonları, şamdanları, perdeleri, duvar halılarını, kadifeleri, Şam işi ipeklileri, savaş yorgunluğunu atacağın kuştüyü yastıklı tahtını görmüyor musun?"

Kral başını sallayıp duruyordu. "Ben yalnızca nemli ağaç kabuklarına, çalılıklara, yosunlara, kuru dallara çarpıyorum. Aklımı mı kaybettim? Peki, burası kraliyet sarayıysa, kızım Verbena nerede?"

"Ah başımıza gelenler," dedi Kraliçe, "sana çok üzücü bir haber vereceğim... Verbena..."

"Ne diyorsun? Ne oldu Verbena'ya?"

"Bu ağaçlardan birinin dibinde onun mezarını bulacaksın. Köklerin arasına bak."

"Hayır! Hayır, olamaz! Verbena! Neredesin?" Kral çaresizlik içinde kızını aramaya koyuldu.

Yüksek dallardan birine çıkan Verbena: "Babacığım... Buradayım!" diye bağırdı. "Nihayet buldum seni!"

"Kızım! Demek ölmedin sen!.. Neredeyim ben? Biz neredeyiz?"

Verbena, "Kaybedecek zamanımız yok," diye açıklamada bulundu babasına. "Şehrin tam ortasında, ormandaki en yüksek dalların avlumuzdaki dut ağacının kök-

leriyle birleştiği gizli bir geçit var. Tırman! Çabuk! Hain üvey annemin çevirdiği dolaplardan kurtulup tahta geçebilirsin."

Kral askerlerini de peşine takıp Verbena'yı izleyerek yukarıda ve aşağıda biraz döndükten sonra, dalların üstünde kızının arkasından kayboldu.

Curvaldo, kralı ve ordusunu ağaçlara tırmanırken görünce önce neye uğradığını şaşırdı, sonra memnuniyet içinde ellerini ovuşturdu. "Güzeeel, kendi kendilerine kapana kısıldılar. Artık kurtuluş yolu yok!" Hemen adamlarına emirler yağdırmaya başladı. "Ağaçların etrafını sarın! Fare gibi avlayacağız onları! Ağaçlardan alaşağı edeceğiz!.. İyi de, ne oluyor?"

Dalların üstünde hiç kimse yoktu. Kral askerleriyle birlikte ortadan yok oluvermiş, sanki kuş olup uçuvermişti.

Curvaldo bir kol hareketi görür gibi oldu. Mirtillo'ydu. "Sayın vekil, izninizle size şehre giden gizli bir geçidin yerini göstermek isterim!" dedi.

Curvaldo bir an hayal gördüğünü sandı. "Ne işin var senin burada? Seni en yüksek dala asmamış mıydım ben?"

"En yüksekteki dal, aslında en alçaktaki köktü. Bir kuş gaga darbeleriyle beni ipten kurtardı."

"Hiçbir şey anlamıyorum. Nerede bu gizli geçit? Acilen şehri ele geçirmeliyiz, kraldan önce... Sadık adamlarım, arkamdan gelin! Siz de Kraliçe..."

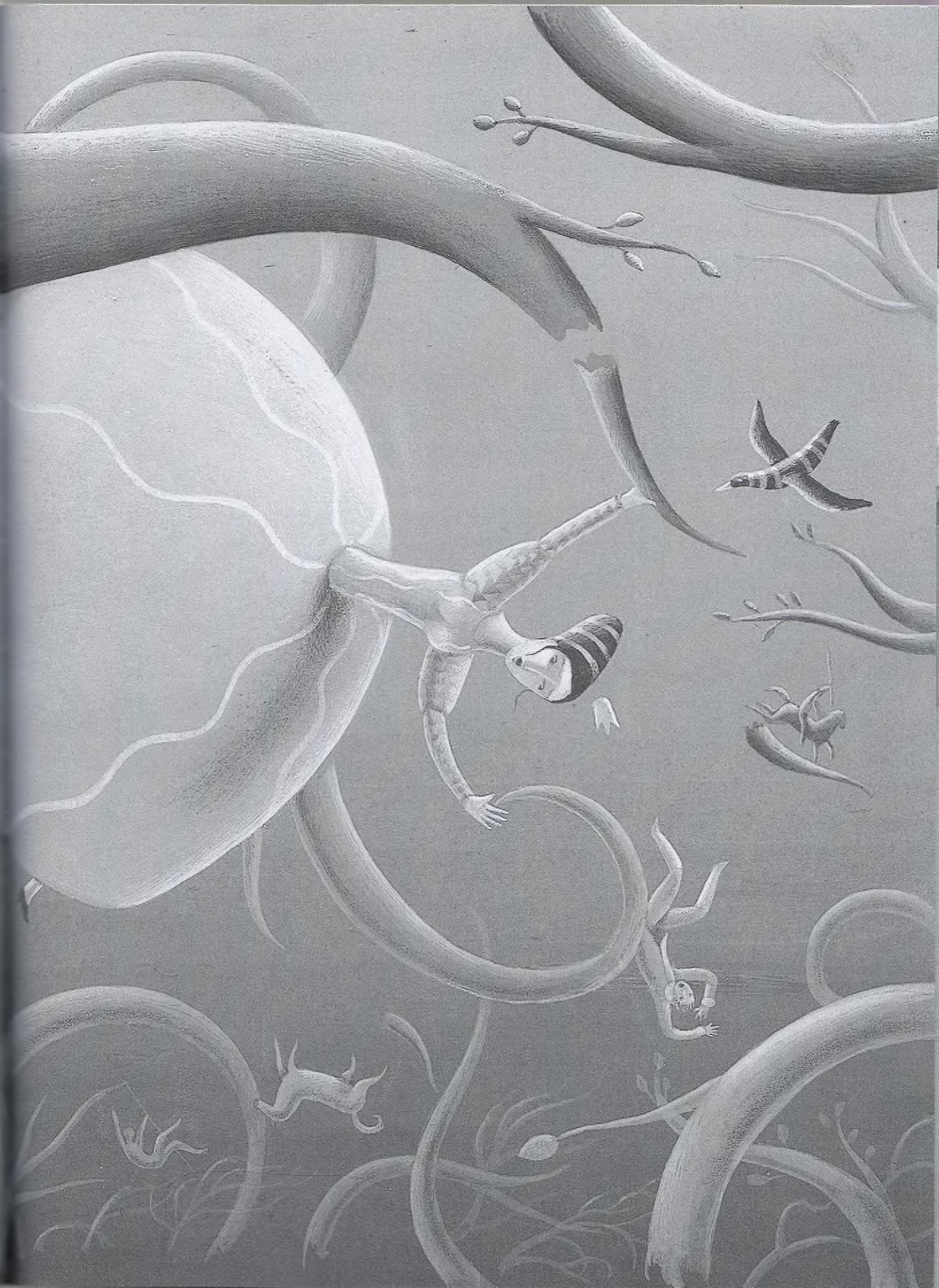
Mirtillo: "Kökleri en dibe, iyice inceldikleri yere kadar takip edin..." dedi.

Kökün tekini ta en dibe kadar takip ettiklerini sanan Curvaldo ile Ferdibunda kendilerini bir dalın ucunda buldular.

"Burada yeraltında bir geçit yok ki... Boşluktayız... Dal çöküyor, fırlayın, yardım edin!"

Tam düşerlerken, etrafta dönen kuşu gördüler.

"Koğak... Koğak..."

Kral Clodoveo, kraliyet sarayının salonunda tahtına dönüş kutlamalarına çoktan başlamıştı. "Kızım, sen ve bu becerikli delikanlı beni kurtardınız."

Fakat Mirtillo'nun yüzü asıktı. "Senin kralın kızı olduğunu bilmiyordum... Şimdi senden ayrılmak zorunda kalacağım!"

"Babacığım," dedi Verbena, "şehri de ormanı da birer zindana dönüştüren sihir artık bitsin istemez misin?"

"Elbette isterim. Yaşlandım ve yeterince acı çektim."

"Mirtillo'yla ben evlenmek ve şehirle ormanı tek bir krallık altında birleştirmek istiyoruz."

"Tacım bana ağır geliyordu," dedi Kral, "ve artık devretmek istiyordum."

Verbena sevinçle hopladı.

"Bundan böyle, şehirle orman birbirine düşman olmayacak!"

Mirtillo daha da yükseğe hopladı.

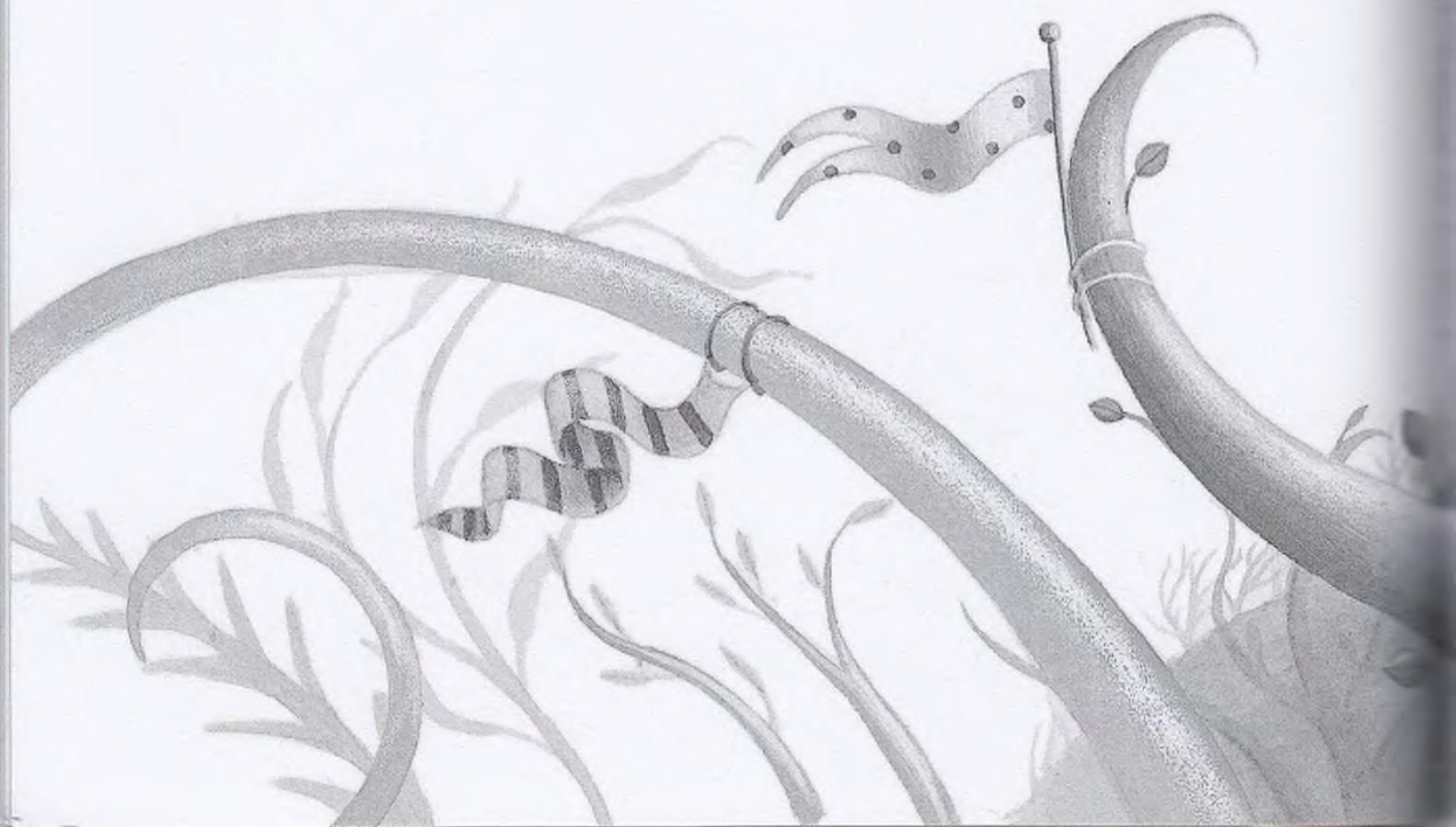
"Bunu kutlamak için bütün dalları bayraklarla, çiçek çelenkleriyle donatalım!"

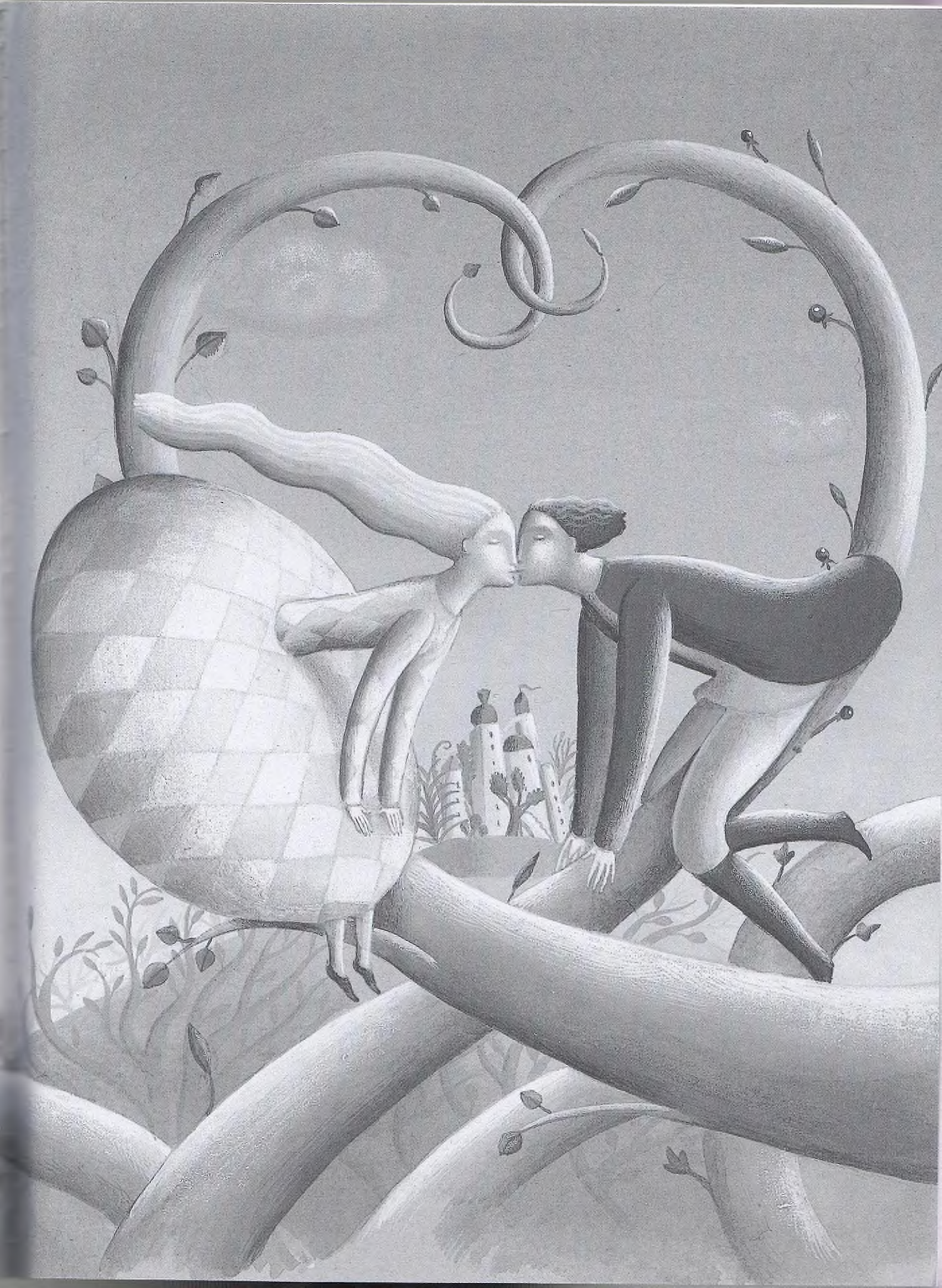
"İyi de bu bir kök!"

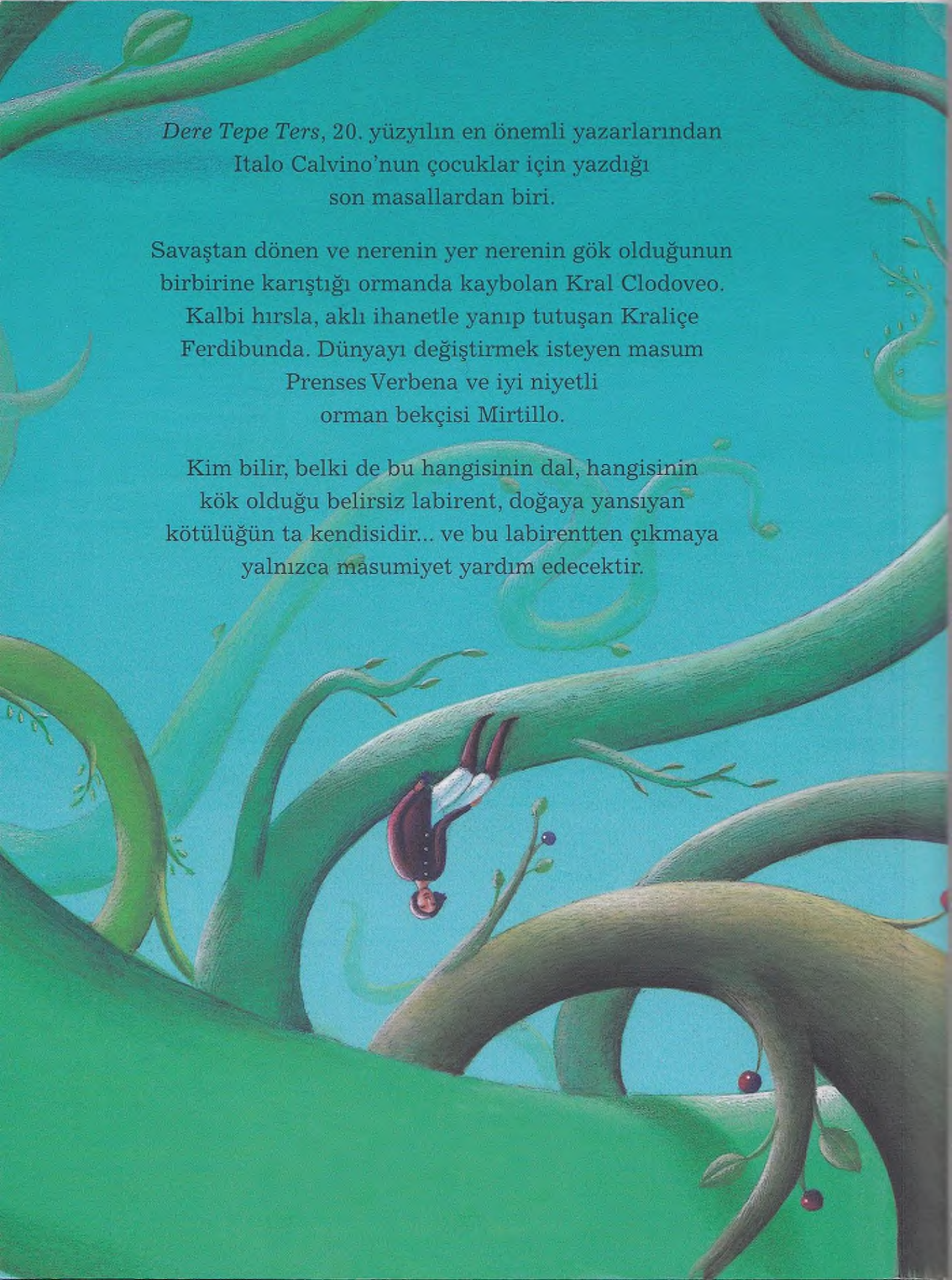
"Hayır, bir dal!"

"Yo, kök..."

"Yo, dal..."

Dere Tepe Ters, 20. yüzyılın en önemli yazarlarından
Italo Calvino'nun çocuklar için yazdığı
son masallardan biri.

Savaştan dönen ve nerenin yer nerenin gök olduğunun
birbirine karıştığı ormanda kaybolan Kral Clodoveo.
Kalbi hırsla, aklı ihanetle yanıp tutuşan Kraliçe
Ferdibunda. Dünyayı değiştirmek isteyen masum
Prenses Verbena ve iyi niyetli
orman bekçisi Mirtillo.

Kim bilir, belki de bu hangisinin dal, hangisinin
kök olduğu belirsiz labirent, doğaya yansıyan
kötülüğün ta kendisidir... ve bu labirentten çıkmaya
yalnızca masumiyet yardım edecektir.